LIDHJE Q'I PERKASIN RELACIONIT

mbi FABRIKËN e ÇEMENTOS së SHKODRËS

të bame në datën 12 Fruer 1938

prej

ORGANIZATORIT të MINJEREVET,

Shkëlqesiës së Tij Ministrit të Ekonomis Kombtare

BKSH

BKSH

LIDHJE NR. 1

[illegible] 1 [illegible] drejtuar

[illegible]

bashkë me dokumentat.

BKSH

BKSH

P. T.

Kryeministriës

Tiranë

Shkelqese,

Ktu poshtë kemi nderin të permbledhim shkurtazi sa patem nderin t'i parashtrojmë verbalisht Shkelqësiës s'Uej në lidhje me administrimin e fabrikës PORTLAND CEMENTO SHKODRA.

1).Në muejin Gusht të ktij vjeti u donte ba kolaudimi definitiv i fabrikës. Perfaqësuësi fuqiëplotë i asaj Pt.Qeverië pranë fabrikës e m ometoj nji gja të tillë dhe nuk mori parasyësh,as kujtesen qi i u ba me shkresen e dates 13 Korrik 1937 prejë të deleguemit të Shoqniës.
Konseguencat e nji ometimit të tillë deklinohen nga ana e ksajë Shoqnië mbi pergjegjesiën.

2). Komisari i asajë Pt.Qeverije pranë fabrikës me shkresen e tij të dates 28 Gusht 1937 e porosite Teknikun që të paksonte produkcionin e cementos se mungonte gjoja vendi i depozitimit.Nji masë të tillë,qe i solli kaq dam fabrikës "Shkodra",nuk mundemi t'a spjegojmë në nji kohë kuer cementoja kerkohesh nga të kater anet. Kaq ma pak e kuptojmë kurë kemi parasyësh se afro gjith dugajt e Tregut të Vjeter të Shkodres janë bosh dhe mund të pajtoheshin me qira fare të lirë.

3). Në baze të kontratës me Shoqniën "Miag" shumat qi do të paguhen deri me 31Dhetuer 1937 do të paguhen me kursin e dites të FRANGUT SVIcer.- Kistet mbas 1 Kallnorit 1938 do të paguhen në Reichs-Mark me kursin 1/. (nji) frang Svic.= RM. 0,813.- Rënja e frangut svicer e favorizoj shum Shoqniën dhe qe nji rasë per të perfituemun afro 100.000 (njiqindmië)fr.ari tuej likuiduе detyrimin para dates 31 Dhetuer 937.
I sugjeruem nji gja të tillë Komisarit të Qeveriës dhe i treguem mundësiën e zgidhjes së çeshtjes me anen e nji huhaje.
Jo vetem qi sugjerimi i jonë nuk u muer parasyësh,por nuk u likviduen as kistet e skaduem giatë vjetit 1937,me gjith qi Shoqnija kishte nji gjendje arke prejë 60.000 (gjashtdhjetmië) fr.ari.

4). Informohemi se Komisari i Qeveriës ka nder mend të dergojë dy delegat në Gjermanië per marrveshje me Shoqniën Miag. Në baze të kontratës çdo marrveshje duhet të zgidhet në Shkoder. Të Tilla udhetime na duket se shkaktojnë shpenzime të kota,pagesen e të cilave kjò Shoqnië e deklinon qyshë sod.

Per sa parashtruem ma nalt kemi nderin t'i lutemi asaj Pt.Kryesië t'urdhenoj qe kompetencat e Qeveriës per mbikqyrjen e fabrikës,që sod i janë deleguem të gjitha nji Personi,të revokohen dhe t'i ngarkohen nji Enti ose nji Gruoi Personash qe të mund t'interesohen ma mirë dhe ma imtisht per mëkambjen e nji Industrije Kombtare qi pati nderin s naltë të permendet prejë SHPETIMTQRIT TË KOMBIT si nji mburrje per Vendin.

Tuej shpresue se ajò Pt.Qeverië do t'i japi çeshtjes randsiën qi meriton per shpetimin e fabrikës nga nji faliment i sigurtë dhe tuej Ju lutun të keni mirsiën e të na komunikoni masat qi mejtoni të merrni qe të munden kshtë të nenshkruemit t'u pergjegjen çqetsimeve dhe presionit t'Akcionistave të Shoqniës,Ju lutemi të pranoni nderime t'ona të çqueme.

TË DELEGUEMIT E AKCIONISTAVE
Eshref Frasheri d.v.
Salih Vuçiterni d.v.
Xhelo Dibra d.v.

PROTOKOLUE NË KRYEMINISTRIË
NËN DATEN 22.DHETUER 1937

Vertetohet njisija me origjinalin.

P. T.

Kryetarit të

Tiranë

Shkelqese,

Kta poshtë kemi mderrim të përmbledhim shkurtazi se pse mderrim t'i paraqitemi verbalisht Shkelqësisë s'Uej në lidhje me administrimin e fabrikës PORTLAND CEMENTO SHKODRA.

1).Më mnejim Qeveria të kish vjetë u dorë ka kolaudimi fabrikitiv i fabrikës. Përfaqësuesi Punëpunëtorë i kemi Pt.Qeverisë prumë fabrikës e mbetoj nji gja të thëllë dhe muk mori paraysën,sa kujtesen që d u ka me mbresen e datës 13 Korrik 1937 projë të dalegurenit të Shoqnisë.

Konsegurenca e nji ometimit të tillë dekliknohen nga ana e kësaj Shoqnisë mbi perfaqësuesin.

2). Komisarë i kemi Pt.Qeverisë prumë fabrikën me mbresen e tij të datës 28 Qnarë 1937 e pozesë të Tekniun që të paksonte produktin e cementos se mungonte ejotë vendi i deposëtimit.Nji mangë të tillë,qe i solli keq dem fabrikës "Shkodra",nuk munduem t'a sqlegojmë më nji kohë kuer cementoja karkonash nga të kuter muet. Keq ma pak e kuptojmë kurë kemi paraysën se ajo nuk dugatë e Tregut të Shkodren jam bosh dhe mund të paqtonsim me qira fare të lirë.

3). Më bazë të kontratës me Shoqnisë "Miag" ajnmaq që do të pagujen derë me 31Dhetuer 1937 e do të pagujen me Kursin e ditës të TRANSFERT SVICER.- Kjatet mban I Kallmarit 1938 që të pagujen më Holcha-Mark me kursin I\. (një) Frang Svic.= RM. 0,813.- Nëntë e Trangut eviser e Tavolinot ajnm Shoqnisën dhe që një rasë për të pertitenmn afro 100.000 (njëqindmijë)fr.ari tuej Ilkundë dergimin pere datës 31 Dhetuer 937.

I angjerum një gja të tillë Komisarë të Qeverisë dhe i tregum mundësitën e ngjëllën aë qeshtjes me anen e një lindje.

Jo vetem që angjerumi i jomë muk u muer parasyesh,por muk u likvidum as kliatet e ajcadnem gjatë vjetit 1937,me një që Shoqnisë klante një gjendje arke prej 60.000 (gjashtëdhjetmijë) fr.ari.

4). Informohemi se Komisarë i Qeverisë ka ndër mend të dergojë dy delegatë më Qëtërmanë për marrveshje me Shoqnisën Miag. Më bazë të Kontratës qdo marrveshje duhet të njihet më Shkodër. Të Tilla ndërtime ma duket se shkelcojmë shpenzime të kotë,pagesen e të cilave këjo Shoqnisë e dekliknon dyshë ajo.

Për sa paraqitrem ma mult kemi mderrim t'i lutemi asaj Pt.Kryesuë t'urdhenoj de kompetenaet e Qeverisë për mbikqyrjen e fabrikës,që nga i jamë delegurem të gjithë një Person,të revokohen dhe t'i mgarkohen një Dhetë one një Grupi Personash de të mund t'kujtesenën me mirë dhe ma imtiaht për mbikamjen e një Inxhenieje Kombëtare që pati mderrim e mollë të përmendet prejë SHPETIMTARIT më KOMBIT si një mburrje për Vendin.

Tuej shpresone se ajò Pt.Qeverisë do t'i jepë qeshtjen rregullën që mertiton për shpetimin e fabrikës nga një falimont i sigurtë dhe tuej Jutem të kemi mirasën e të na komunikoni masat që mëjtoni të merrni që të mundem kemi të nenshtruemit t'u përgjegjem qetësisht dhe prezantë një t'Aketonistave të Shoqnisë,Du Jutem të pranoni mderimo t'one të qdumë.

PROTOKOLUE NË KRYEMINISTRIE
MBI DATËN 22.DHETUER 1937

Ekrtef Presheri d.v.
Sejfi Vugiteri d.v.
Xhelo Dibra d.v.

BKSH

Shoqnija Anonime Portland Cemento
"SHKODRA"

Shkoder - Shqipni Shkodrë, me 13 Korrik 1937

Të ndertit Zot

Ing.Tom Truja
Komisar'i Qeverisë

Tiranë

Tue kenë se Kshilli Administrativ muk mujti m'u formue nga se shumica e Antarve ndodhen jashtë, i nenshkruemi si Delegat i Shoqnisë A.P.C. "Shkodra" lejohem me parashtrue mejtimin t'em mbi pyetjet qe permban Letra e Z.s'Uej d.5.VII.1937.- Si mbas mendimit t'em plan sanimi nuk duhet cenue tue kenë se ky asht produkti i nji studimit t'imët i cilli nuk lejon kurrfarë ndryshimi. Dihet mirëfilli se Qeverija, tue i siguru Shoqnisë kapitalin e punimit, ka pasë per qellim shpëtimin e kapitaleve e jo mbushjen e xhepave të disa Kreditorve me interesa e provizione ilegale si ato të Z.Pashko Gurashit.etj...- Edhe si t'ishte e arsyëshme njohja e ndonji provizioni legal, kjo duhet të lehet per ma në fund d.m.th.mbasi të jenë realizue plotsisht planeanimi.- Në ket mëndyrë kjo lanë interesa e Z.Mann Tepelisë e shokë.- Arsyenat e mejtimit t'em pehteten në pikat qe vijojnë :

I). Kuer ndermjet të ndonji Firmës liquidúese ose ma mirë me thanë falimentuese si q'ishte perpara nderhyrjes së Qeverisë këjo e jona e të Krediterve ka ndodhë m'u ba nji kompromis, kurrnji nji herë Firma krediteve nuk ka muejt me sigurue plotsisht kapitalin qe ka akreditue por ndonji pjesë të tij e jo ma interesa ilegale si atë qe kerkon Z.Pashko Gurashi.

II) Me mos njohjen ose suspendimin e provizionit ka m'u evitue konkurenca deloayale qe i bahej Tregtarve Durresakë nga ana e Z.Pashko Gurashit, konkurencë kjo e cila ka shkaktue ankime të shumta nga ana e tregtarve të Durrsit pranë Qeverijet kundra Shoqnisë s'onë.

III).Njohja e provizionit të Z.Pashko Gurashit, ka per konseguence njohjen edhe të ndonji provizioni tjeter qe randojnë Shoqnisën në nji gradë sa të trondisi në themel planeanimin.

IV). Provizioni në fjalë tue kenë immoral asht në kundershtim të plotë me Ligjet në fuqi.-

V). Edhe në rase se Gjyqi perfundon në favorin e Z.Pashko Gurashit, tue kenë se huhaja ka kenë e dhanun para dates 12 Mars 1935, perfshihet nga MORATORIUMI edhe nuk do të paguhet veç se mbrenda 10-15 vjetve qe d/m/th: mbas sbatimit të plotë të planeanimit.

Kto janë mejtimet e mija per sa i perkasin Z.Pashko Gurashit.

Me ket rase lejohem m'i kujtue Z.s'Uej se, Shoqënija asht e dishirit me ba kolaudimin sa ma shpejt qe te jenë e mundun se kjo asht nji veper vitale per Shoqnisën.-

Vonesa e kolaudimit asht kah i shkakton shpenzime të randa Shoqnisë tue kenë se, dita me ditë po ofagen nevoja per vegla reserve etj...të cilat nuk janë kenë të parapame në planin e sanimit.

me nderime
Delegat'i Shoqnisë "Shkodra"
Said Bilali d.v.

Vertetohet njisija me origjinalin:

Shoqnija Anonime Portland Cemento
"SHKODRA"

Shkoder- Shqipnië

Shkoder,me 10 Nanduer 1937

Zotni
Dr.Ing.F. Caltagirone
Tiranë

Me ane të ksajë lejohemi me parashtrue sa vijon :

Me Shkresen e dates 28 Gusht 1937 Komisar'i Qeverisë Z.Ing. Tom Truja i ka pasë urdhënue kryeteknikut të fabrikës Z.Ing.Werner kahtës " rinovoj urdhnin e dhanun ma parë gojarisht qe prodhimi i furrit jë vetem nos të kaperceje 500 kuintalet në ditë por të jetë edhe ma i ultë". Si konseguencë e ktij urdhni lejohemi m'i lajmerue Zotnisë s'Uej se, prodhimi i mojit Tetuer qe kaloj ka zbritë në kuintal 8.300 Cemento.

Me ket rasë lejohemi me Ju lutun qe te keni mirësin m'e marr në studim çashtjen e ktij urdhni se, si mbas mendimit t'om dhe të Kshillit ky urdhun asht në dam të plotë të Shoqnisë. Nder bisedimet qe shpesh herë kemi shvillue rreth çeshtjes me Z.Ing.Tom Trujen, asht konstatue se urdhni asht dhanë nga shkaku i mungesës së vendit per depozitim të cementos. Ne na duket se,mungesë lokali nuk duhet të ekzistojë qyshë se magazina per të tilla nevoja mund të gjinden kudo me shumicë e me çmime shum të lira e bile aq të lira sa në krahasim me konsumin mund t'a influencojë fare pak çmimin e cementos. Nji studim i imtë i Z.s'Uej kishte me mjaftue me qitë në shesh danetë e shkaktueme prejë urdhnit të nalt-permendun i cili si mbas mendimit t'onë ka trondite në themel Plansanimin.

I bindun se Z.e Juej ka me pasë miresinë me ja kushtue kohen e duhun çashtjes se ktij studimi,nenshkruhemi me plot nderime

DELEGATI I SHKODRES
Said Bilali d.v.

Vertetohet njisija me origjinalin.

L Nesy

BKSH

Shoqnija Anonime Portland Cemento "Shkodra"

Shkodre-Shqipnië

Shkoder, me 10 Nanduer 1937

Zotniës së Tij

Dr. Ing. Caltagirone

T i r a n ë

Sikurse mund t'a dij edhe Z.e Juej, në mbarim të vjetit vazhdues merr fund afati i pageses së kisteve "MIAGUT" në fr.sviceer kshtu qi mbas ksajë datë kemi me kenë të shternguem me pague në Mark Gjermanije. Në interesen e Shoqniës kishte me kenë qi, Shoqnija Miag në mbarimin e vjetit vazhdues të likuidohet. Natyrisht per me ba nji të tillë likuidim nevojiten fonde të cilat Shoqnija nuk i disponon porse, do të ishte mire qi ksajë çashtje t'i kushtohet nji studim i imtë mbasi lo nji rrol kryezuer per Shoqniën. Si mbasmendimit t'em dhe të Kshillit do t'ishte e nevojshme qi, të kerkohet prejë ndonji Institutit si prejë Kryqit të Kuq ose prejë Bankës së Bulqësiës nji huha e mjaftueshme per me perballue pagesen e plotë të Miagut. Asht e dijtun se Miague nuk ka me mujtë me u likuidue deri sa mos të bahet kolaudimi porse, fondi qi mendohet m'u sigurue, mund të depozitohet para mbarimit të vjetit në nji Bankë me rekomandim qi mbasi të jetë ba kolaudimi me ja dorzue pjesen perkatse Shoqniës Miag si mbas rezultateve të kolaudimit në konformitet me kontraten relative.

Me realizimin e pageses qi u tha ma siper mund të sigurohen fitimet qi reshtohen ktu poshtë:

I. - Diferenca e frangut të Sviceres me atë të Markut e cilla kapet në 30%.-

II.- Nji sasië e rrogave të perfaqësuësve të Miagut.

III. Ndonji diferencë ner interesa eventuale.

IV. Ndonji zbritje qi mund të bajë vetë Shoqnija Miag kundra pageses të hollave me nji herë pa kenë nevoja me pritë afatin teper të giatë qi parashef kontrata.

Disa kohë ma parë kuer ndollesh ktu në Shkoder Z.Ministri i P.të Mbrendshme i kje parashtrue mendimi i ksajë huhaje i cili si e gjeti të pelqyëshme, me rekomandoiti qi ket mendim t'i'a referoj Z.s'Uej per t'i a parashtrue Pt.Kshillit Ministruer per studim në rase se do t'u gjindte i arsyëshem. Parashtresa, si mbas rekomandimit të Z.së Tij duhesh të bahesh e kjartë në mëndyr qi të zhvilloheshin shprehimisht të gjitha aprofitimet e rastit. Rekomandimin e Z.Minister ja pata referue per disa herë Z.Ing. Tom Truja per t'ja parashtrue Z.s'Uej i cilli ma në fund me pati pergjegj se me nji rasë Z.e Juej do t'urdhënojshi në Shkoder dhe kshtu do t'u bisedonte mbi çeshtjen.

Tuej kenë se mbarimi i vjetit po hafritet e Z.e Juej nuk urdhënuët edhe, u shterngova me Ju parashtrue qyshë tash mejtimin mbi sa u tha siper tue pasë shpresë të plotë se ky mejtim ka me gjetë si pelqimin e Z. s'Uej ashtu edhe pelqimin e Misave të Qeverië s.

I sigurtë se nuk ka me mungue kujdesi e mbroja e Z.s'Uej si kurdoherë ma parë, parashtroj nderimet ma të nalta të mijat.

Delegat'i Shkodres
Said Bilali d.v.

Vertetohet njisija me origjinalin.

L I D H J E NR. 2

SHKRUE" E SHQIPES "N I A S"

drejtue

PABLIKUE POSTELATO GJELPE SHKODRA, me 16.IV.1937

me të dilen

i ekzekutohet afati per koleksionin mbrenda dates

31 Gusht 1937

BKSH

BKSH

Braunschweig, 6.IV.1937

P. T.

Shoqnis Portland Cemento Shkodra

Shkoder

Objekti: kolaudimi i dyte.

Tuej pase kthyes ZZ.t'one qi merreshin ne ket qeshtje,jemi teshti ne gjendje me i dhane evadim shkresen s'Uej d.18/3/937 te cilen i kemi pas pergjegjun provizorisht me d. 24.3.1937.

Tuej mbajtur parasyesh arsyenat e qfaquna prej Jush, jemi gati me Ju akorduc nji afat tjeter mbi ate te fundit per banjen e kolaudimit te dyte,afat qi ishte caktuc per ne fund te majit te ktij vjeti.

Po e bajme ket,me konditen themelore qi ne kohen e kolaudimit te dyte,fabrika do te gjindet ne gjendjen e rregullte nder te gjitha njesit e saja, d.m.th.ne rregulle (ne efiqiene) te plote.

D.m.th.,perveq qi ne fabrikem duhen te gjinden te gjitha veglat ndrimi per qdo makine,te zevendsohet edhe mveshja e furrit ne zonen e pjekjes.

Perveq ktyne do te gjinden mbremda ne fabrikem edhe te gjitha materjalet e ustrinit, landet e para qi nevojiten,si qymyr e tjerat.

Mbi kto kemi me Ju dhane edhe tjera tregime te perpiksme porsa te merremi vesht me Z.Tondellin, tregime kto qi kan me plotsue natyrisht veten qeshtje ngushtesisht te nevojshme.

Me qellim qi me Ju dhane kohen e duhur per blemjen dhe per montimin e materjaleve qi nevojiten,po caktojme si afat te fundit,mbremda te cilit mund te kerkohet te banit e kolaudimit te dyte,daten 31 Gusht te ktij vjeti.

Ne konformitet te dishirit t'Uej,Ju kemi komunikue telegrafisht me anen e Z.Tondellit vendimin t'one. Shpresojme se Ju kemi tregue edhe nji here tjeter vullnetin e mire t'onin.

N I A G

Leggeman Goentgen

Vertetohet njesija me origjinalin

L. Vaso

BKSH

L I D H J E nr. 3

[illegible]

drejtuar

[illegible] 16 QERSHOR 1937

për të

parashtruar gjendjen dhe problemet e fabrikës

dhe të

kërkuar një ofert të re për koloidin.

BKSH

BKSH

S. A. PORTLAND CEMENTO SHKODRA

S H K O D E R

Shkoder,me 16 Gusht 1937

Të nderuar Shoqëri

N I A C

Bruxelles

Mbasi kaloj koha,ngushtësisht e nevojshme per me kuptue gjendjen e teshne të Anionëve, Administrata e re Shtetnore e Fabrikës dëshiron që me ket leter të marri kontakt të ngushtë me Ju me qellim t'Ju ilustroju gjendjen qi egzistonte n'Anionë me 30 Qershuer 1937,në mëndyrë qi të nxiren perfundimet e rastit dhe të egzaminohen bashk me Juve disa problema urgente per të cilat jeni t'interesuëm direkt ose indirekt.

Tue qenë se ende nuk ka kalue nji mot proje rivunjes në marshin të Ofiçinës së cementos,mbas kontratës së re të stipulueme midis Jush dhe "Shkodres" dhe mbas patjes së kalumë proje Kryqit të Kuq,konsiderojmë se per arsyenn të thjeshta edhe pa vijue formalisma të bilanceve qi mbyllen në mbarim të motit,nji vshtrim te veten proje rivunjes në marshim të fabrikës (Tetuer 1936) gjer me 30 Qershuer 1937.

Natyrisht,nuk mundemi me u ofrue nji bilan në kuptimin e plotë të fjalës, mbasi ndryshimet e fundit qi u vertetuen në personelin Administrativ,kishin m'e ba ma të giatë kot pumë, kurse asht urgjencë e madhe me perballue e me egzidhë disa problema të rendsishme qi kemi me trajtue në ket leter,tue u riservue,në rasë të nji kerkese nga ana e Juej dhe me komoditet ma të math,me Ju dhanë edhe nji bilan të çkoqitun per perjashtdhen e naltparmendun,kujtojmë,per fitim kohe,me Ju parashtrue disa shifra tregues të nxjerruna nga regjistrat,në bashkpunim t'aprecuëm dhe me ndihmen e të Juejit Z.Tondelli.

Natyrisht se mund të verifikohen ndryshime të vogla në shifrat qi jemi tue Ju trogue,nga njera ose tjetra anë,mbas verifikime ma rigorose dhe ma të giata qi mund të bahen ma vonë,siç u tha edhe ma nalt; me gjithket,numrat e treguem mapin nji panje të njaftueshme dhe të saktë të gjendjes.

PRODUKTIM

Produktimi i cementos së pasun në fabrikë proje gjatit të rimarrjes s'ushtrimit (Tetuer 1936) deri me 30 Qershuer 1937, perbahet :

Cemento (pjesërisht nder silose).....	Tonn.	3.459
Klinker i depozituem.....	"	1.022

Në efektet e llogaritjes të gjimit të kushtimit,tue e konsiderue me prudencë në 65% ekivalentin e klinkerit të bertë cemento dhe të shtimun nder thasë (thasë,derpunim,blunje,allçi (correttivo),së bashku me shpezimet e pergjithshme) kemi me pasë:

Ekivalent i produktit në cemento të shtimun nder thasë
(me 30 Qershuer 1937)

Cement i prodhuem ma parë (250 Tonn.nder silose)....Tonn.		3.459
Cemento ekivalent në klinker.....	"	664
Shuma cemento Tonn.		4.123

BKSH

SHITJE TË KRYERE

prej fillimit të 1936 (Tetuer) deri me 30 Qershuer 1937 Tonn.2940.

GMIMI I VLEFTJES SË CIMENTOS SHITUR NDER THASË KE DERA E FABRIKËS

Produktimet e naltreguemе janë shum modeste,per moc me thanë ridikule,dhe mbi atë arrihen me rendue,jo veten shpenzimet e forta të ashtu të quajturit ushtrim (Tetuer 1936 - Qershuer 1937,d.m.th/ 9 muej);por të gjitha shpenzimet e pergjithshme dhe kompensimet e personelit prej mojit Korrik 1936 deri në mbarim të muajit Qershuer 1937 d.m.th.12 muej

Nga shifrat e mjerruma prej rregjistrimeve,arrihet në nji total prej:

shpenzime të gjalla të fabrikimit,të pergjith.e tregt.per ha 151.429
tuej zbritë shpenzimet e transportit të cementos shitun " 14.800
Ngelë nji diferencë ha 136.629

qi perfaqëson shumen e shpenzimeve per me pasë produktimin e 4.123 Tonn.cemento.

Gja që jep nji vleftje kushtimi baras me fr.ari 33,14 per Tonn.cemento të prodhuem dhe të shitun nder thasë ke dera e fabrikës.

KUSHTIMI MESATAR I TRANSPORTIT TË CIMENTOS SË SHITUR

Të 2.940 Tonn.Cemento të shitun në terë ushtrimin (Tetuer 1936 - - Qershuer 1937),janë të rendulme per upena transporti në skelat e ndryshme shqiptare,me fr.ari 14.800 gjë që jep nji kushtim mesatar transporti baras me frari 5,04 per Tonn.cementoje.

QMIMI MESATAR SHITJE

Qmimi i fakturuem per shitjet e kryeme gjer me mbarim të muajit Qershuer 1937, dedukim i bërë nga akordimi i provigjoneve modeste dhe nga ndonji herë,per arsyena tregtare,të jashtzakonshme,asht prej fr. ari 124.209,qi jep nji qmim shitjeje mesatare baras me fr.ari 42,25 per Tonn.nder skelat e ndryshme shqiptare,ku behen dorzimet.

Prandaj fitimet e realizuemе giatë gjith ushtrimit në fabrikës mbas dhanjes në husë prej Kryqit të Kuq,kepin në :

Tonn. 2.940 x 4,07 = fr.ari 11.966

shifer qi,per arsyet e treguemе,mund të jetë sensibël per levizje modeste nga njera ose tjetra anë, por që,me gjith ket,nep nji pamje ekzakterisht të kënaqshme të fabrikës.

PASQYA ME LLOGARIE DETASH (Tetuer 1936 - Qershuer 1937)

Kreditorë të rinj e të vjetër të pa perfshirë në listë	Fr.a.	7.669.-
Kreditorë të rinj	"	29.950,52
Raab-Karcher	"	17.951,-
MIAG : Mbetur afati 31 Tetor 936 Fr.a. 18.750		
" " 31 Kallnor 37 " 18.750		
Kambjale: Fruer,Mars dhe Prillë 1937	"	10.527,10
Per rrogë Frick e Weber	"	10.000,-
Kryqit të Kuq Kështi Irë dhe interesi	"	58.027,10
	"	8.976,98
Shuma e detave të pasqyrës	Fr.a.	120.574,60

Në bazë të plan-qenimit dhe të lidhjeve 1 e 2 të kontratës d.23 Shtator 936,shuma e destinume per pagim detash duhej të permbledhtë:

Per t'u prelevue nga fondi i Kryqit Kuq	Fr.a.	88.391,90
Nga fitimi i realizuem me 30 Qershuer 1937	"	11.966,00
	Fr.a.	100.357,90

ВКSH

Kshtu qi më d. 30 Qershuer 1937 ishin pague deta ma se 20.000 fr.ari ma teper, respektivisht ne parapanjet e kontratës në plan-eanimin e Azienda dhe të fitimeve efektivisht të realizuema.

Ky sur-plus i detove të paguema, natyrisht u pat tue prekë tanan at kapital qarklluës e punimi që perfaqësonte oksigjenin e fabrikës !

Esht per t'u vue re se shifrat e treguese perfaqësojnë pagesa reale në t'holla tingllueëse,prandaj mbi atë mak kanë as edhe nji influencë riperkusjonet mbi ndrimet monetare.

KAPITAL PUNUES (qarkllueës)

Gjendja me 30 Qershuer 1937

Likviditet (arka).....	Fr.a.	48.747,67
Kredita tregtare.....	"	19.214,64
Kambjale.....	"	1.419,10
Mallë në Magazinë (cemento)me kushtim kundervlefte		
Tonn. 4.123 - 2.940 = Tonn. 1185 me fr.ari 33,14 =	"	39.204,62
Depositë në lendë të para gati.....	"	26.000,00

Tue pasë parasyësh problemet qi kan per t'u perballue në mujt e arthen gjendja e paraqitun duket njaft e rendë dhe meritom të konsiderohet me vemendje të madhe.

Tue mënjanue arsyët e tjera qi kemi per t'i parashtrue ma poshtë,veten shifrat qi paraqiten tregojnë se sa esht ngalur larg projë realizimit të parapanë per nji <u>ushtrim normal</u> të fabrikës me nji herë mbas rivunjes se saj në marshim,mbas hunës së Kryqit të Kuq.

Çrregullimi i bilancit qi u denonsue,per sa u perket pagesave në llogarië detash,u krijue mbas nji besimi të math të mandësive praktike per ne realizue fitimet e parapanë per nji ushtrim normal,dhe nga ana e tjeter, mbas insistimeve të ndryshme të nxitunë të kreditorve të qdo lloji (pa perjashtim t'asnjit) <u>qi të paguhesin në afatet e parapanë per nji ushtrim normal</u>.

Gjendja, që ishte delikate me 30 Qershuer 1937, pësoj, per sa u perket shpenzimeve,edhe nji rendim të mbrapëm në konsekuencë të reparimit radikal të furrës me ndrimin e nji rypi (m.3) refraktari Radex dhe të dy rrypave të tjerë (pergjithsisht m.3) Chamotte,dhe ket per me evitue peresëritjet e shpeshta të "collages" dhe të ndalimeve,në konsekuencë të refrataritetit të mëparëshëm që mak ishte i njaftueshem në riveshjen e tij në zonen e zjarrit.

Kjë shkaktoj nji shpenzim kompleziv projë gati 9.200 fr.ari dhe që u verifikue mbas dates 30 Qershuer 1937,tanan në ket ushtrim kaq të zorshem tuej paksue ma teper depozitimet t'ona në të holla të rrjedhshme po n'at kohë që neve kishim nevojë të madhe.

Tjeter shpenzim i rendsishem,sot i penguem,verifikue edhe ky mbas datës 30 Qershuer 1937,që perket blerjen e veglave ndrimi,per të cilat jemi të detyruem,me nji leter tjeter të vegantë me datë të re,t'Ju bajmë nji porosi të posaçme,që e bashkuëme me atë projë 770 fr.ari qi i asht dergue Shtëpisë Tregtare Humbold,formon nji total shpenzimi proj fr.a.3686,85

Shumës së treguese i shtohen edhe kto porosi të tjera që i kalojnë po me datë të re:

Humbold,tjeter porosi,të tjera vegla ndrimi per .....Fr.a. 2.815.-
Kurt Roch ose ndonji tjeter Shtëpi Tregtare të
ktij lloji,vegla ndrimi të reja..... " 1.000.-
Shuma Fr.a. 3.815.-

Me porositë e treguese ma nalt,urihet kshtu nji shumë kompleksive projë fr.ari 9.501,85.

BKSH

Këto shifrat së treguame i shtohet edhe tjeter porosië per rrypa, qi janë tue tue ardhë,per fr.ari 710.-, mrihet në nji total prej franga ari 10.211,85. Të gjitha kto shpenzime nuk figurojnë aspak në çmimin e kushtimit qi kemi konsiderue ma parë dhe perfaqësojnë nji paradhanje qi ka m'u verifikue s'afërmi dhe qi ka me prekë likuiditetet t'onn.

Arsyet që na shtërngojnë në paradhënjet e permenduna,ne gjith gjendjen financjare të Asiendes,janë të thjeshta dhe Ju janë të njoftuna. Nevoja per ne garantue ushtrimin e instalimit në qdo rast dhe prandaj ne disponue vegla makinash ndrimi të nalttreguese,asht krejtsisht elementare dhe prandaj nuk ka nevojë per nji ilustrim të posaçem,mbasi Ju vetë ini të bindur.

Veç ksajë, Ju vetë keni imponue si kondita të qartë,në shtymjet e perpara me që kini akorduar per kolaudimin, me pasë disponibel në fabrikë të gjitha veglat e ndrimit të nevojshme per me i u pergjegj egzigjencave,dhe neve duam t'i aderojmë me nji herë ketij kerkimi tonin per të mundur me krye,së afërmi,sig e keni per të thanë na mirë na poshtë, at kolaudin.

Zani "vegla ndrimi" vjen kshtu që të perbëjë,per qëstin në të cilin verifikohet,nji rendim të njaftë dhe në pjesen ma të madhe i pa evitueshem mbi t'hollat t'onn dhe qi kap,sig u tregun ma nalt,<u>në rastin ma të favorshem</u> gati 10.211 fr.ari.

Themi kështu, mbasi Krupp-i, perveç paginit t'anticipuëm per porosiën e re qi do t'i bajnë, pretendon paginin imediat të nji borxhit të vjeter, qi, me shtimin e interesit të shkuëm (5%),kishte me arrit në Fr/ari 4.700, gjë qi kishte me e naltësue shpenzimin imediat per me gjet "vegla ndrimi" në afro 15.000 fr.ari.

Nji rendim imediat relativisht me pagesen e borxhit të nalpermendun,jë vetem qi per neve kishte me kenë sinon i fërtë në gjendjen e tashme,po Ju e dini edhe se,per detyrimet kontratuale dhe per plasaninin,qi neve duam të respektojmë me skrupolozitet, nuk do të mundemi me pague krditorn të vjeter.

Prandaj në letren t'onë të fundit,drejtue Juvet per porosiën e veglave ndrimi, u bënin apel dhe i beshoheshim ndergjegjes së Juaj inteligjente dhe t'interesuëme per ne [illegible] paginin imediat të borxhit të vjeter të nalpermendun,dukë e bërë Ju vetë drejt per drejt at porosië qi kishim me ja ba nevet Krupp-it.

Nji tjeter problem në kryesor se të tjerët dhe qi nevet duhet pa tjeter me e perballue në kondita posaçërisht të zorshme,per shkak të vonesës së madhe,asht ajò e çmyrit.

Shenimet e inventarit me d.30 Qershuer 1937 na japin nji depositim prej gati 1100 Tonn. antracitë.

Në rastin ma të favorshem,tue llogaritë ndalimin e furrës në muajin Korrik të ktij vjeti per shkak të meremetive, me depositen e çmyrit të naltpermendun asht e mundur me sigurue marshimin e fabrikës gjer në mbarim të muajit Tetuer 1937.

Duhet me prevedue edhe per depozitime (anire) klinker dimënor, para se të shuhet furra per perjudhen e krises së stinës,gja qi ka me lypë nji nevojë çmyri të domosdoshme para mbylljes së ushtrimit në veprim (1937).

Mundësit e tashme me depozitue çmyr duken shum të pa njaftueshme dhe na shkaktojnë preokupime jo të pakta.

Tentativat e shumta të bame gjer me sot në vende të ndryshme të kontinentit dhe në Ingilterë,nuk kan pasë sukses.

Veç ksajë,dukët gati e pa mundshme me gjetë detyrime furniture per ngarkime ma të vogla se 3000 Tonn. çmyr per t'u dergue nder skelat shqiptare.

Nuk perjashtohet nevoja me u dasht me perballue kondita me pagesa në dorë.

ВКSH

Kuptohet per të pregatitur gati 60.000 fr.ari.

Ndonji kombinin financjar në studim per me zgidhë ket problem të rëndë,na qon në shpenzime ekonomike mjaft të rënda dhe mbi të cilat do t'ju njoftojmë per perqindje interesash të pa evitueshme qi kishin me randue mbi paradhanjet e nevojshme.

Si do qoftë, fabrika, per ket furniturë,duhet të ndërhyjë me nji paradhanje të gatshme, qi, në hipotesen ma të mirë, nuk e parashofim ma të paktë se 20.000 fr.ari.

Per ket problem të furnitures së qymyrit,tesh së fundit kemi interesue disa niq t'onë qi të na bajnë me pasë nji ofertë të siguртë.

Me gjith ket,si mba gjendjen së tashme,duhet me i drejtue nji thirrje të nxetë edhe bashkpunimit t'uej,gjersa të deni me vue gjith influencen e Juej të naltë per me ndihmue në kerkimin e nji furniture urgente dhe mundësisht me kondita pagimi ma të mira.

Po të mos i dilet mbarë edhe në kohen e duhur zgidhjen së ktij problemi,esht gja e lehtë me parashikue riperkusjonet e pa llogaritu-na qi kishte me pasë fabrika në ket perjudhë delikate per shkak të nji ndalimi eventual të produktimit per arsye të qymyrit, siddmos per monopolin ai nuk asht punë per me e dobsue,per m'e futun në nji faze të plotë e aktive dhe prandaj të mos verifikohen ndalime të rregullshme

Nji tjeter problem qi dëshirojmë të mbahemi mbi të asht aj i silos-ve të rië.

Ju jini t'informuar pa parë e qyshë me kohët asht nji hapsirë e madhe në instalimët.

Tuej llogaritë rrezullimin e nevojshem të nji pjeses së silosve qi egzistojnë, per mbushje thasësh,per furnizim, trasim, posibiliteti praktik i nji depozitimit të vertetë në fabrikë,në gjendjen e tashme, riduktohet në gati 100 Tonn.cemento t produkt i gati dy ditve.

Natyrisht se Ju apresoni (çmoni) arsyet e nji urdhni tregëtar dhë industrial qi shtyjnë të gjitha fabrikat e cementos që të atresohen pershtatshmërisht per sa u perket silos-ve.

Nji perjudhë opportune per depozitimin e cementos së prodhuëme në furrat vertikale,permirësohen mjaft kalitetin,dhe Ju e dini se të gjitha fuqitë t'ona janë drejtue saktësisht drejt ktij perfundimi të fundit.

Veç ksaj,gjendja e monopolit i imponon fabrikës që të këtë kurdoherë të disponueshme, në konditat ma ekonomike, stock-e cementoje të rëndsishme per t'i u pergjegjur çdo egzigjences të pa pritur,tuej mos krijuar dificultete në treg dhe sorime Qeverisë Mbretnore.

Tuej marr parasysh arsyet e naltpregume dhe mundësitë e kerkimeve (richiestes) më të nëlta të stinës (verë),fabrika duhej të posedojë nji kapasitet silosh të paktën baras me 3 gjer në 4 javë produkt.

Asht e kotë me Ju kujtue se plani i kontrollit studjue prejë Qeverisë Mbretnore parashef mundhsin e silosve edhe per qellimin e kontrollevë paraprake mbi prodhimin.

Esht qellimi i jonë të studjojmë me vemendje ket problem të silosve në mënyrë qi sgidhja e saj të eventualisht e mirë të mund të koincidojë me atë të ngarkimit automatik të barkave në bregun e djathët të Lumit Buena,gja qi kishte me lejue avantazhin e nji shpejtesije me të madhe në dergesat dhe ekonomi në ushtrim.

Per tash nuk mund të çfaqemi mbi shpenzimin e nevojshem, mbasi rezervohemi t'u a njoftojmë më von kushtimin relativ,kuar do të kemi studjue ma mirë problemin/.

Me gjithket parashikimet e shpenzimeve nuk duken ma pak se 20.000 FA.

BKSH

Gjat elenkimit të bërë,duket se fabrika është e strnguëme me perballuë për nevoja të ndryshme,projë të ollave as edhe nji mak mund të shtyhet, plotësisht në këtë gjymtën e dytë të vitit në udhëtim,problem shum të rëndësishme dhe shpenzime ekstra-ushtrimore të vlefëshëme në shum mijë fr.ari.

Siç kemi parë, likuiditetet t'ona mak janë të shumta (të bollëshme

Gjëndja lyp nga ana e jonë shpjegime të qarta:

Ekzaminimi i bërë na shpie të konstatojmë se rimarrja e ushtrimit të fabrikës,mbas husës së Kryqit të Kuq, u verifikua tue mos qënë furra e rivume në rregull dhe as që ishte gjendja shpenzimi rellativ.

Veç kësaj,fabrika mak ishte e plotsuëme me vegla (vegla ndrimi të depozitueme) dhe aq ma pak përsa u perket ullosvo.

Të gjitha këto nevoja,kaq normale dhe evidente per me mujtë me fillue nji ushtrim të rregullt,kem qënë të trashëguemë (të lamuna mbas dore) në qatin në të cilin fabrika u vue në marrshin.

As edhe në kapitalin qi i ishte lënë i lirë (kapital punimi) nga huaja e Kryqit të Kuq,mbassi u paguen borxhet e elenkuëme në Lidhjen Nr. 1 të kontratës 23 Shtatuer 1936 midish Juve dhe "Shkodres",ka qënë parapa e llogarit kapja (amontare) e shpenzimeve të jashtëkonsiderme qi u treguë ma malt.

Kapitali qarkullues parashifte,me të vertetë,vëtem nevojat e produktinit për tre muaj.

Sikur të ishte e mundur me realizue me nji herë nji ushtrim normal,me fitimet e parapame,nevojat për shpënzimet e maltreguemë kishin me gjet vënt n'atë fitime,tue realizue njikohsisht programin e pagesave në llogarië detash.

Të shkuemit e ndryshëm t'ushtrimit n'Azienden i ka bërë shum të rëndë pagesat,relative me gjeohtjet e treguëme ma malt,dhe se duhet të përballohen plotsisht me kapitallin qarkllues qi rezulton prekun per deta të paguema ma teper !

Arsyët qi shpunë në realizimin e nji ushtrimi kaq të zorshem si ai i tashmi,natyrisht u janë të njohura dhe ndiqeftë janë të thjeshta/:

Per qirkostanca të ndryshme,ushtrimi i rië undustrjal ka qënë rimar më 1936 (Tetuer) shum von,d.m.th. në koincidencë me fillimin e perjudhës së gjatë të krisës së prodhimit vjeshtë-dimen,d.m.th.në kondâta shumë të zorshme dhe të kushtuëshme.

Veç kësaj,kurse tregu i konsumit ishte qush ma parë i kundërt per eksperjencen e koqe që ka patur për produktin e Shkodres, disa gabime dhe imprudence teknike e tregtare të bamce në perjudhen e parë të rimarrjes së re t'ushtrimit (Tetuer-Nanduer 1936), paten riperkusjone të rea dhe rënda mbi tregun,tue determime nji gjendje mosbesimi të plotë kundra produktit,gjë që natyrisht pakësojë volumin e shitjeve në nji livel shum të vogel (2940 Tonn.në 9 muaj) dhe shum ma poshtë nga çdo parashikim pesimist.

Pos kësaj,presionet e tregut e vunë edhe Qeverinë Mbretnore në zorrin të math,qi e pa vedin të detyruëme me studjue dhe me pregatitë nji sistem kontrolli mbi tërë produktimin qi të garantohej per pergjegjsit e mëdhn qi i takonin asaj në konseguencë të monopolit.

Nassi e ekzaminuem gjendjen e tashme të fabrikës,na ngel me konsideruë edhe nji tjeter problem të fundit para se të kalojmë me Ju interesue mbi atë qi eshtë programi i jonë.

BKSH

Koni qëllim t'i referohemi kollaudimit.

Per arsyena të ndryshme,por më kanë shkallë të parë për arsye ekonomike dhe financiare,ky problem nuk është ende zgjidh gjër më sot.

Ju koni qënë shumë bujar me pranue vazhdimisht shtyerjen, mbas kërkesit të Komisarit Shtetnor të mëparshëm,F.Ing. Koga.

Afati i fundit qi i kini akorduar fabrikës skadon më mbarimin e këtij muaji (31Gusht 1937).

Kini vënë si kondit që të gjinden në fabrikë të gjitha veglat e ndërimi të nevojshme.

Përgardhësit t'onë,per arsye financiare,nuk kishin prevedue per këto.

Të shtrohur projë besimit të Qeverisë Mbretnore qi t'administrojnë dhe drejtojnë fabriken,u preokupuam me nji herë për këtë problem, dhe masat e kuptuem gjendjen qi ekziston,nuk ngurruem dhe as qi ngurojnë edhe ma qi të merim përsipër detyrimet e rënda financiare qi derivojnë projë kollaudimit,siq e vertetun edhe konfermimi i jonë i fundit per personitjen e të gjitha veglave ndërimi të nevojshme për këtë qëllim.

Është dëshira e jonë e gjallë me i dhanë fund sa ma parë problemit të kollaudimit.

Por nuk jemi në gjendje qi të kryejmë këtë kollaudim mbrenda datës 31 Gusht të këtij vjeti.

Siq e dini edhe Ju,per shkaqe të nji fuqie madhore (vonesë në furnizimin e refraktarit) montimi i furrës u kryen vetem në mejin e Korrikut 1937.

Pregatitja e plotë e fabrikës përsa i perket produktinit, dhe mbas ndezjen së fundit të furrës,u vertetua nder ditët e para të Gushtit.

Fabrika nuk kishte me u gjet as edhe në gjendjen e dëshirueme (të paktën nji masë punim normal) para me të mirë të bahej kollaudimi.

Veq kësaj, na munguojnë veglat e ndërimit.

Kan me u dasht dy ose tre muaj për me i pas të tëra në fabrikë.

Prandaj u lutemi mirëkuptimshëm me na akorduë nji afat të përshtatëshëm për këtë kollaudim.

Nëse Ju do doni me caktue si kufi d.30 Nandueer 1937,neve kujtojmë se edhe para kësaj kohe,pëse veglat e ndërimit kan me u dergue shpejt, do mundemi me Ju thirr me kryer at kollaudim.

Tue Ju kërkue këtë shtyrje të fundit të kollaudimit,po i bajmë apel spiritës së Juaj të njoftun mirë dhe kuptimplote dhe jemi të sigurtë se nuk do të doni me i mohue Administratës së re Shtetnore të fabrikës sa u koni akorduë edhe na parë parardhësve t'onë.

Arsyetë qi Ju kan shtyrun edhe herë të tjera per me akorduë nji shtyrje analoge me atë qi nove po Ju kërkojmë sot, qëndrojmë; kurse personit e bone projë nosh i u a bëjmë të qartë dëshiren t'onë por me i dalun fund me të vërtetë dhe definitivisht këtij problemi të kollaudimit.

Veq kësaj, koni me kuptue se,në digjkultetet e rënda gjat së cilave jemi tue perballue detyrimet t'ona,nji refuzim eventual i Juaji me pranue këtë lutjen t'onë,kishte me na vue në zorë të marin kundrejt të gjithve,per riperkusionet e pa evitueshme qi kishte me pasë Qeverija Mbretnore dhe vëndi.

Ndoshta duhet m'e lanë tentativen suprene me i u dhanë drejtim fateve të fabrikës në këtë çast delikat.

BKSH

Kështu qi edhe nbi këtë problem,si nbi të tjerë, i bosohemi gjërësis së mëgjuar të njohunive t'una ja që sigurisht kan me ju shtyt me na ekzekuc afatin e kerkuar n'interesë t'atij bashkpunimi, pa të cilin nuk asht e lejueshme me prit fortunat e fabrikës për të mirën e përbashkët.

Tash po u komunikojmë me shpejtësi ato që,si mbas mendimit t'onë jan konkludimet për t'u diktue në gjendjen e tashme të fabrikës,tue ju trogue dhe ca mendojmë me ba por me dalë prej difikultetave të tashme.

Pagesa të tjera detash të njiherëshme nbi kapitalin qarkullues,do të ishte vetvrasje. Kohet e rendë që edhe në të shkuarën nuk u pat kujdes na teper.

Për pun me provedue në detyrimet e rëndësishme të naltreguemo,duhet me kenë në gjendje me pas njetet për me kalue mujt e vdekur të etinës së aferme vjesht-dimer dhe ato të nevojshme per me fillue ushtrimin e ri të 1938-tës.

Natyrisht se nuk nand të bahet i përkërkuemi prej fabrikës sistemi i borxhevë të rënda dhe të mprehta me i pas.

Imponohet nji program i shendoshë ekilibri në mundsitë e tashme të Arsendes. Në fyzionomi nga determinacioni i nyjitë për me i u perkjesë me skrupolozitetë të gjith detyrimeve t'ona,duhet, me hidhërimin t'onë na të nam,me ndalue për tash gdo pagesë në llogari detoch. Asht programi'i ynë na mrrit në mujt e arthën në nji ekzekutim të shpejt të gjindjes përsa i përket Qeverisë Mbretnore dhe Monopolit.

Tue vënë türë influencen t'onë prandë Qeverisë Mbretnore në shërbim të fabrikës,dëshirojmë me pajtue gurantinat e drejta për të ciluat Qeverija Mbretnore ka të drejtë,ne nevojat e jetesës së fabrikës.

Pa prejudikim t'atyreve që janë detyrimet e Junja kontraktuale kundrejt fabrikës,neve kemi filluc me vëndë dhe do të vazhdojmë prej së afermi studimin e prodhimtimit në mënyrë me kuptue posibilitetet e jo për me realizue,me uniformitet dhe vazhdueshmëni absoluta, karakteristikat e dëshirueme nbi gerantin e prodhuemë për me mujt me propozue dhe me sbatue nji sistem kontrolli nga ana e shtetit,në të thjesht dhe në pak të koshtueshem prej të tjerëve.me parë,tue dhënë gdo besim e garanci karshi Qeverisë Mbretnore dhe konsumatorëvedhe pa e rënduc në shpenzime fabrikën.

Për këtë qellim i jemi lutur Qeverisë Mbretnore dhe ajo pranoj me ndalue për tash sbatimin e kontrollit të shtudiuar,tamam në vigjilën që ishte tue u aprovue definitivisht dhe do të hynte në sbatim.

Në veprën e naltëpërmendur,nbi të cilën ishtë vendosur i gjithë besi i Qeverisë Mbretnore, kemi dedikue kujdesjen t'onë në të madhe të frymë suem edhe nga dëshira për me u be të jetojë dhe të prosperojë fabrika.

Rezervohemi që; në kohën e duhur, të kemi një qëndrim idesh me Ju për masat që kishim me u kujtue nevojshme për këtë qëllim.

Tue u përfundue ushtrimi i tashëm në veprim konsiderohet,për arsye e ilustrueme,si i jashtëzakonshëm dhe tranzitor dhe jo si ushtrim normal.

Na ngel për të bërë një punë të madhe për me fitue besimin e tregut dhe me e ba të veprojë plotsisht sistemi i monopolit me garanci të mas

Per këtë pjesë janë tue u bërë mundime nga ana e jonë dhe do të pe sistohet,të ndihmën nga ana e Qeverisë Mbretnore.

Në muajin Korrik të k.v. kurse ishim gue perbledhë elementet per p pregatitë këtë leter,shitjet mesatare një ritmë në inkurajuës,mbasi u arritë l.240 Fonta.cemento të shitun.

Por në mojin Gusht n'udhëtim,ai ritm nuk u mbajt. Me gjith këtë ko me vazhdue në fuqit t'ona dhe kena besim qi me sbatimin e dis masave që jena tuej i propozue me ndihmë Qeverisë Mbretnore, me mujtë me realizue shitje diskrete për kohen që na ngel gjër në mbarim t'ushtrimit,tuej i b na të forta likviditetet t'ona.

BKSH

Per pagesen në llogari forniturë qymyri,kemi udëzuar trataktiva me Bankën Kombtare të Shqipnisë dhe shpresojmë me i perfunduar me sukses. Por siçdoqoftë,kemi me ngel per vjetin n'udhëtim 1937,shumë ma poshtë nga shitjet e parapame për nji ushtrim normal (10.500 Tonn.)

Mbasi të rregullohet gjindja e fabrikës,të prevedohet per plotesimin e domosdoshëm për vegla,atje ku janë të nevat e ekzaminuëme, të shkarohet në mëndyrë ma të mirë gjindja e monopolit dhe e kontrollit,të kollaudohet instalimi,të zgjidhet problemi i aprovigjonamentit në lendë të parë,mundësisht të gjitha mbrenda vitit n'udhëtim; neve kujtojmë, kurdoherë qi gjithë elementet e studimit qi neve kemi ndermarë per llogari t'onë mbi produktimin, të dalin të favorëshme dhe me realizue ushtrimin e parë normal me vjetin 1938.

Kujtojmë se ky do t'jetë i vetmi objektivitet i mundshëm për me zgit në nderë dhe pa iluzione absurde problemin e fabrikës së Shkodres.

Drejtë këtyne qëllimeve që Ju a u bëjmë të njojtura ësht drejtuar tentativi i jonë të cilit i kushtojmë dhe i kemi për të kushtuar fuqit t'ona ma të mira për nji pofundim të favorshem.

Kshtu qi tue patur parasyësh se u kemi eksponue ma nalt, Ju kërkojmë qi jë veten të kini mirë parasyësh në vleftësimet e Juaja gjindjen e vërtetë të fabrikës në gjindjen e sotshme,por të na ndihmoni edhe me bashkpunimin e Juej të vlefshem.

Prandaj Ju lutemi,

a) qi të mos insistoni gjat këtij ushtrimi në pagim të detave në llogari me afat të skaduem, dhe athëher kur fitinet per t'u realizue kan me na lejue me e ba,kena me kenë vetë neve të parët me u nxitue. Fiduçjari i Juej,të cilit i kemi vue dhe kena me i vunun në t'arthme në dispozicionin e tij çdo regjister mundet me Ju mbajtë kurdoherë në korrent,ashtu siç llogaritim të bëjmë edhe vet na;

b) me shtye kollaudimin në datën ma oportune,per shembull në mbarim të muajit nanduer 1937,në mëndyre qi të vehemi në gjindje me pas disponibël në fabrikë të gjitha veglat e ndrimit qi na keni imponue per këtë qëllim. Porositja e këtyre veglave ka kenë vonue prej parardhave t'ona për arsyë financjare. Neve,me gjith sakrificat e mëdha,po ngutëmi me Ju a ba këtë porosi siç u tregojmë letrat qi ü kemi drejtue.

Por siç asht edhe në dijenin e Juaj,nevojiten të paktën dy muaj për me pas dorzimin e këtyne veglave. Kështu qi afati maksimal për me krye kollaudimin,duhet me u caktue në bazë të detyrimevet qi kan me marr persiper Shtepija Tregtare fornizuëse per me ba dorzimet. Veç kësaj,ahtynja ka me na lejue me pas do likviditetet ma të mdhaja për me perballue edhe shpenzimet e ktij kollaudimi e me mujt në nderkohë me diskutue me Juve,siç rezervohemi me ba.;

c) me na dhanë nji ndihmë tregtare efikçe dhe urgjente per kërkimin e nji fornitures prej 2000 - 3000 Tonn. antracit cif Durrës ose Shkodër tek ma e vona mbrenda mojit Shtatuer ose në 15 ditët e para të mojit t'arthëm Tetuer dhe mundësisht me kondita pagese të mira;

d) me na siguru me efikacitet presencen provizore në fabrikë të Z.Tobergte ose të ndonji tjetër kimisti t'Juaj gjesa të gjindet nji tjetër kimist i pelqyëshëm dhe i soti per m'e zavendsue.

Per tash,me gjithse me sakrificen t'onë,neve jemi të disponuem me u pergjegj në vije të jashtzakonshme,kimisti të permendun, per periudhen tranzitore të tregueme,të gjitha të drejtave qi ka gëzue gjer tash Z.Tobergte;

e) me na provedue drejt per drejt vet Ju veglat e ndrimit prej Krupp-it dhe per të cilat kemi nevojë.Neve kena me ju ba Juvet dordhjen relative;po në nderkohë kemi me evitue me pague tash nji borxh te vjeter

BKSH

asaj Shtëpië Tregtare qi sot muk jemi në gjindje me e ba.

Lejohemi edhe, po me at spiritë bashkpunimi miqësor të njilloitë, me Ju kujtue pikat e permenduna qi kemi tratue me Juve,d.m.th.

1) problemin e silosve mbi të cilin kemi me ju mbajtë në t'arthmen me saktësië ma të mndhe;

2) paradhanjen eventuale të Bankës Komtare të Shqipniës për blenjen e qymyrit, mbi të cilen kemi me Ju lajnerue së shpejti;

3) marëveshtjet qi kan per t'u ba mbi modalitetet në base të cilav ka me u krye kollaudimi i arthën dhe kapja (ammontare)e shpensi ve relative;

4) eksaminimi i perbashktë i masave per t'u marr per me sbatue me konditat ma të mira dhe ma ekonomike per Shtetin dhe per fabriken,kontrollin e parapamë mbi kalitetin e produktit për garantimin e monopolit.

Në pritje me Ju lexue dhe me shpresë se apeli i jonë për nji bashkpunim ma të ngushtë në këtë perjudhë kaq të zorshme ka me Ju gjetë të ndërgjëgjëshëm,Ju falënderojmë dhe Ju salutojmë me nder.

PORTLAND CEMENTO "SHKODRA"

BKSH

L I R I J E nr. 4

[illegible] I [illegible] " KLAO "

drejtuar

[illegible] [illegible] [illegible] 2 [illegible] 1937

me porosinë

të mbrojnë d. 16 Qeshtë 1937 për të cilen

bëm fjalë ligjëja nr. 3

BKSH

ВКЛ

P E R K T H I M

nga gjermanishtja në Italisht - e nga Italishtja në Shqip
të shkresës dërguc me 2 tetuer 1937

nga ana e Shoqnisë "NIAG" S.A.Portland Cemento "Shkodra"

Mbi shkresen t'Uej të datës 16.8.1937

Gjendja trertare e fabrikës së Cementos.

Çmojmë plotsisht vlerën e madhe dhe thellsisën e studimit të bamun tregue në shkresen e siperme. Me gjith ket,para se me kyë ma per së afermi nder perpikseët e tij, lejohemi me vue në pah (rilievo) para të gjithave, at problem i cili perben qyshë në fillim basen e po-lujsimve per prodhimin e fabrikës së Shkodres,d.m.th.garancën (siguriminin) e shitjes. Per deri sa kjo konditë mos të jetë plotsue, të gjitha qeshtjet tjera, pa ndryshim në se janë natyre finansjare ose natyre teknike - do të kalojnë n'rradhen e dytë, perndryshoj nuk kishte me vlefë farë gjaje m'u marr me th.Marrveshjet per ri-ekambjen e fabrikës do të ishin kenë të kota (pa vleftje) dhe nuk do t'ishte mujtë m'u arrijtë në nji perfundim po mos të ishte kenë krijue kjo konditë paraprake.

Tuej e dijtë mirë ket fakt,Qeverrija Mbretnore Shqiptare ka dekretue nji ligj në datë 16 Shtatuer 1936 mbas të cilles " nuk mund të importohet cemento nga jashtë veten në rast qi produkti kompëtarë mos të jetë i mjaftueshem me plotsue nevojat e vendit.Gjithatu ajò ka me rregullue importimin e cementos së huej në mëndyrë qi me ndalue qi cementja e importuame të shitet me nji çmim ma t'ultë se cementja e vendit.

Si mbas shenjimeve rispektive t'ushtrimit, në perfudhen prejë datos 30 Tetuer 1936 e deri me 30 Qershuer 1937, Shoq.Shkodra ka shitë veten nji sasië fare të paktë prejë afro 2940 tonelatë mbi nji produktion prejë afro 4481 tonelatë. Me gjith se na nuk kemi në dorë shifra të verteta, konsumi i vendit asht kenë pa dyshim shum herë ma i math se shitjet e bame prejë Shoq.Shkodra. Mbi ket u kujtohet se llogarinat e pllanit të ri-ekambjes basohen mbi nji konsum vjetor, të llogaritun me shum prudencë,në afro 10500 tonë.

Në lidhje mbi sa u tha ma siper,lejohemi me ftue kujdesin t'Uej mbi nji shkresë drejtue prejë nesh Ministrisë së Ekonomisë në datë 10 Qershuer 1937 në të cilen kemi vue në dukje rrjedhjet shum të dëmshme të nji lanjes mbas dore të ndalimit të importimit. Gjithashtu në datë 2 Qershuer 1937 i besuemi i jemë Z.Tondelli i shkt drejtue,po per ket qeshtje, Ministrisë në fjalë tuej i parashtrue po kto qeshtje. (scrupoli)

Tashti do të egzaminojmë arsyënat qi kan shkaktue gjendjen e tanishme të vështirë të Shoq. Shkodra. Perfundimi i egzaminimit t'onë asht ky :

1) Per sa i perket supozimit mbas të cilit shitja e paktë e bame prejë fabrikës i detyrohet faktit qi, per shkak të eksperjencës së dobët të bame ma perpara me prodhimin e Shkodres tigne kundershtar per sa i perkitte cementos së Shkodres, duhet mbajtë parasysh sa vijon:

Edhe në kjoftë se në fillim,në vjetin 1935,mund të jenë vertetue lujtje (oscillazioni) në llojin, kto me gjith ket nuk kan mujtë kurr me kenë gjith aq të mëdhaja sa mos me mujtë - në rastë vullnëteti të mirë e tuej punue produktin si mbas rregullave profesioni - me perdorë ket cemento; jo veten, por edhe pa rrezigue në asnji mëndyrë ndertesat e bame me të.

Kjo gjendje,e cilla - siq mund të vertetohet nga çdo person kompetente - asht shum serë të evitohet në vullnjen në aktivitet nji fabrikë të rë cementje,muk ngjashtë per nji kohë të gjatë. Në fakt kollaudimi tregoj se cementja,si mbas provave syrtare të bamuna, ishte llojit jo vetem të kënaqshem, por shum të mirë, ndersa vijimi i pestajshem i fabrikimit ishte aq sa mos me lanë ma asnji dyshim mbi llojin.Kjo ka rezultue edhe prejë provave të bamuna prejë nesh me qellim qi me konë gjith-herë në korrent mbi llojin e cementos e ket gja ndoshta muk e keni dijtë deri tash.Muk mundet pra mjë mohue konstatimi qi cemento Shkodra,mbas provave të bame prejë dhe prejë tjerve, i ka gjegjun ma pastaj gjithherë jo vetem llojit të normave gjermane të vjetit 1927, por edhe i ka kalue në mëndyrë të mjaftueshem. Në se ne gjith ket ka vashdue kundershtimi qi prodhimi i fabrikës Shkodra ka gjetun në tregun e atij vendi, kjo gja pa dyshim i detyrohet tjerave interesave e tjerave arsyena, qi ishin jashta fabrike,po juve muk do t'u ishin të po-njoftuna.

Muk mund të egzistojnë asnji dyshim se pa nji kunder-veprim energjik edhe "nji supercement" Shkodra do të pritej (pelqehej) me seri ose prishaqefas prejë atij tregu, në rast se fitesa e segserve të jenë ma e pakët se ajo që rezulton nga shitja e cementos së importuame.

Në këtë fakt mbetet pika kryesore e problemit, d.m.th. bet të cillen fabrika e Shkodres muk ka mujtë me pajtue.

Gëzohemi shum per qidrimin pozitiv qi, si na riferohet, keni marrë per sa i perket kasjë çeshtje.Prandë rrethave kompetente e serjoze, në diten e sotshme muk mund të egzistojnë dyshime per sa i perket llojit të cementos Shkodra,sikurse e tregojnë provat syrtare dhe nji seri të gertifikatash, si edhe perdorimi i nji sasie të mirë cementje per godina shtetnore.

2) Në kjoft se gjendjen e vështirë të teknishme të fabrikës dum të ja mveshim kapasitetit të pakët të saj, na duhet të pergjegjemi se kjo gja ka mujtun m'u evitue fare kollaj (lehtasi) tuej vue në rregull furren me kohë. Jo vetem drejtori teknik i ma-parshem Zoti Weber,gjatë periudhes së aktivitetit të tij atje, ka parashtrue gojarisht dhe me shkresë në çdo rast nevojen me zavendsue rivveshjen e furrës, por edhe ZZ.Prokurori i jenë Leibeguth dhe Krye-inxhenjeri Geentgen kan vue në dukje rendsin e posaçme të kasjë pike në rastin e marrveshjeve per rinkombjen e fabrikës Shkodra.Kjo gja mund të shifet edhe në listen relative të shpenzimeve të nevojshme per blerje materjalesh, ku afer pjesve ndërrimi figuron nji sa (vocc) i posaçem per rivveshjen në fjalë,shpenzim ky i parapamë per nji shumë prejë afro 10.000 fr.ari.

Po në këtë mëndyrë na dhe drejtorat teknik e juaj kan insistue vazhdimisht qi të porositeshin pjesat ndërrimi të nevojshme; mjerisht me kot,deri sa në këtë kohen e fundit Z.e Juaj jeni kujdesue në mëndyrë energjike per këtë porosi.

Si neve dhe i besuëmi i ynë Z.Tondelli,si edhe Drejtorat teknik të Juaj kan perfitue në çdo rast me sjellë në mëndyrë energjike kujdesin mbi çeshtjet e mallit_tregtueme,ndër të cilat ban pjesë edhe blerja e qymyrit; mjerisht muk asht ndeshun kuptim i mjaftueshem per kto nevoja.

Asht e vertetë se në rastë se nevojitej prodhimi i fabrikës kishte mujtë m'u shtue në mëndyrë të konsiderueshme qyshë gjatë vashtrimit të fundit, po t'ishte kujdesue q'me kohe ri-veshja e furrës.

Këtë tjetër pikë e rendsishme e krejt problemit mbetet prandej në ne porosinë me kohë të bullzave per ri-veshje e rë të furrës.

Se nji prodhim ma i math në perjudhen e fundit t'vashtrimit kishte kenë i dishrueshem,tuej konsiderue shitjen e pakët,kjo asht nji çeshtje tjetër.

ВКSH

Per sa dijnë nevo, fabrika ka majtë në çdo kohë me i ba ballë kerkesave efektive,dhe kjo rrisulton nga fakti se prodhimi asht dashtë bilë ndalue perkohsisht osë pakzue e ket per shkak se magazinat ishin plot. Puk ishte prandaj asnji arsye e justifikueshme ne lanë mbas dore ndalimin e importimit.

Ne gjith se mejtimet t'onn të tregueme ma siper nuni të kenë veten nji vlefsje retrospektive, i nvesh in rendsi të madhe faktit qi të njifem arsyenat e nalt-treguene mbi mosekzekutimin e dori tashem e qi kto arsyena të mbahen parasysh edhe në kohen e ardhëshme sic u ba teshti në kohen e fundit.

Datë 16.1.1947

Në themel të perfundimit të shkrue më 9 dhj. ka bere nji eksporitë të perpilueme dhe të thellë e tuej pa kuptimin e plotë qi Ju keni per gjendjen e Shoq. Shkodra,jeni të siguruë se edhe Ju jeni po nji mejtimit me nevo. Shpresojmë prandaj me mujtë me pritë me ma siguri se deri tash shvillimin e pashtajshem të Shoq.Shkodra.Aq ma teper teshti asht rasti ndervra rezultatet e favorshme në fakt prodhimi q'prej dates 1 Gusht të k.v.,d.m.th.mbas riparimit të furrit,risultate qi na keni perasysh, prevejnë në mbidyrë të pa-lujtshme qi gdo dyshim mbi nevojën e prodhimit të instalimit asht i pa justifikueshem.

Nder reportet e nalt-permendun per sa i perasin prodhimit, shofin perjudhn 6 e 13 ditësh,gjatë të cilve prodhimi i furrës ka kenë vazhdimisht ma i math se sa dohte i garantuem.Duket mbajtë pera sysh se asht çeshtje e nji ushtrimi krejt normal d.m.th.prodhimi muk asht kenë i bamun tuej shtue fuqinë. Tue sbritë nudaj ndalimet të rrjedhuma nga "Collages" të furrit,sbritje qi sakonisht bahen dhe jenë të pranueshme, prodhimi mesatër i perditshem asht kenë. Mbi caktimin e durimit (tolleranca) (60 tonn.- 10% = 54 tonn. në ditë. Në perjudhen e prodhimit të nalpermendun jenë arrijtun shuma herë prodhime të perditshme qi kan kalue 65 tonn., tuej mbrijtë edhe deri në 70 tonn.

Gjithashtu shuhet per sa i perket kapacitetit të mulive të cilët kan kalue edhe,nder perjudha njaft të gjata,garancën e në mëndyre jo indiferente,sidomos mbas aplikimit të pjesve (corpi) të reja per bluajen.

Rezultatet e siperme muk perbajnë per neve asnji guditje.E kemi tregue dhe nji herë tjeter,ne kollaudim,se instalimi asht konform me garancinat,në të gjitha pjesët e tija. Se ky kjo vas në dyshim ne kohë prej disa njerave pjesëtar të ambjentit të akcionistave, asht kenë në pjesë prej injorancës e në nji pjesë tjeter,aje ne të vertetë e randë,ne qellim renojsë. Dyshimet direkt të pashtuna të kurdisun (insinuati) prej atyne profanve kundra anetarve të komisjonit të kollaudimit t'asnjë kohe,pa prekuja e të cilve asht siper gdo dyshimi, kan gjetë në mëndyrë të pa arsyetueshme ma besim se sa gjykimi i funksionarve të lartë të Shtetit qi kan mbikqyrë kollaudimin e të cilët sot kan mëpunsime (agrichè) ne randësi. Ne qellim qi ne qetsue publikun e atjeshem, dhe largue çdo fjalë të pa vend qi mujte me rrejtë kte, u treguem gati nen disa kondita, në rastin e marrveshjeve per ri-mbambjen e Shoq.Shkodra, ne tregue edhe nji herë tjeter, ne nji provë 7 ditësh,se instalimi i gjegjet konditave të kontratës të datës 31 Mars 1934, art. 2.

E bame në konsiderim të faktit qi nga shkrimi sdhgatruës i athershem muk ishte rast me konstatue dhe nji herë kapacitetin e instalimit. Tuej kenë pra se tashti kapaciteti i fabrikës asht kenë provue edhe gjatë ushtrimit normal vetem, e jo në vashdim të nji punimi të forcuem, e per ma teper proj drejtorës s'uej teknike, muk shifet shka mbetet m'u provue ma.

ВКSH

Tuej marr parasysh shpenzimet e renda qi kjo provë perseritje kishte me shkaktue,per kto arsyena të bamunit e nji kollaudimit të dytë nuk kishte per të kenë i justifikuëshem ma per Shoq.Shkodra dhe kishte per të kenë në dam t'onin.Per me mujtë me kontrollue ditë e natë,në mëndyrë të perpiksme, stacionet e ndryshme, kishte me na u deshtë me dergue atje së paku 12 specjalista (6 per sherbim dite e 6 per sherbim nate)tuej lanë m'anet ?(a prescindere) projë nji shefi e projë periti neutral,të cilit i beschet mbikqyrja. Largimi i ksaj shumë projë vend-banimit të saj kishte me ngjatë së paku dy javë,në pjesë edhe tri javë. Mbesi edhe ju vetë do të dergonë po ket numer personash, mundeni ju vetë me llogaritë afrimisht shpenzimin perkatës e me gjikue në se kjo qeshtje vlenë kaq lekë (shpenzim) qi na e çmojnë ma teper se 20.000 fr.ari. Neve jemi nejtimit të kundert e ju propozojmë prandaj me ba të vetmen punë të arsyëshme, e d.m. th. me savendsue,me disa ndryshime,kollaudimin e projektuem projë 7 ditve në nji kollaudim të qindrueshem (stabile) per të cilin nuk novojitet as prezenca (prania) e jonë as marrja pjesë e jona. Në mëndyrë tjeter,ju propozojmë me baranse gjendjen (la giacenza)qi rrjedhet nga regjistrat, me gjendjen efektive,sikurse bahet zakonisht në çdo ushtrim. Ky asht njeti na i lirë dhe na i dobishëm se na nji paradë 7 ditsh per me i mbushë nendon dicave qi nuk besojmë (scettici).

Tuej veprue kso dore nuk rrezik të vertetohet sanji shperdorim, të konunit e të cilit kishte perkundrazi pa dyshim n'u vertetue rishtazi, në rasë të nji kollaudimit me perfundim positiv -- nga ana e keq-mendësave.

Kuer mendojmë se shkresa e Juej datë 16.8.1937 asht perpilluë Marse Z.e Juej ishi edhe non pershtypjen e shifres të pakuëshme të prodhimit të furrit pasa të bamit reparimit të tij, kemi shkak me gjikue me arsye,në base të shenjimeve reja të sotshme,se edhe Ju keni me gjikue të teperm nji kollaudim tjeter. Gjendja e sotshme nuk lejon të bahet nji kollaudim i dytë te cilin edhe po t'a kerkojshim neve, nga ana e Juej,n'interesë të gjendjes financjare të Shoq.Shkodra, do të gjeshim nji kundershtim shum të fortë.

Në letren t'uej të sipërme kerkoni parapenjen t'onë dhe kuptimin t'onë mbi problemet e teknikhom.Prunojmë me shum kënaqsië dishirin t'uej per sa i perket nji bashk-punimit të ngushtë ndermjet Jush e neuh per të miren e Shoq.Shkodra. Gëzohemi qi keni të bajmë me nji "partenaire" qi ka me kuptue edhe gjendjen t'onë dhe qi ka me pa dhe me gjikue se edhe na kujdesohemi qi t'i shmangen Shoq.Shkodra randime të kota. Nder kto ban pjesë edhe pllani i menduem ma perpara per sa i perket krijimit të nji laboratorit Shtetnor per eqzaminimin e cementos me shpenzime të Shoq.Shkodra. Mejtimi i jonë mbi kot qeshtje u asht konë njoftue me anen e shkresave tona të perpiksme d. 26 e 23 fruer të ktij vjeti dhe 11 Majë 1937.Moren shenjim me kujdesin interesin mbi ndermjetsimin e kujdeshem qi keni marr perniper me ba qi Qeverrija Mbretnore të hoqin dorë per tash nga pllanet e saja per sa i perket laboratorit.

Per sa i perket zmadhimit të sylosve të cementos,prunojmë pa tjeter arsyenat qi parqitmi në qeshtje.Qyshë në fillin të ndertimit u dinte se silosat qi ndodhen, qi u desht të rilevoheshin (po ashtu sig ishin) ishin teper të vogjel. Per shkaku i nunqesës së njetave të nevojshem per at qellim, zmadhimi i tyne u desht shtye per nji kohë tjeter.Kje folë prap na vonë në rastin e marrveshjeve per rimbursimin e Shoq.Shkodra tuej mbërijtë në perfundim qi njetet per zmadhimin e sylos-ve t'u norrshin eventualisht na vonë nga fondi rezervë,gja qi asht e drejtë të behet edhe sot. Na jemi gati me shum kënaqsië me studjue në kohen e duhur bashkë me Juve ndertimin

e silosave dhe me Ju kshtilluc me brezë të ashpër
s'onë me kanadën

BKSH

Per sa i perket qeshtjen në qytyritë,jemi nji mejtimit per rendesin e tij.Sikurse ∕ kemi treguc edhe ma siper ket qeshtjo e kemi vue shum herë në evidencë.Perveq kenjë jemi interesue ne gjetë nji firmë në Gjermanië qi t'i epte edhe nji herë qytyr fabrikës Shkodra.Ne vjen ligsht me ju njoftue se në asnji anë nuk kemi pasun sukses e dukot kjo arjedhë nga mos rregullimi ne kohë i qeshtjes me Firmen Rudo Kurchor por të eilen gja do të kenë marr njoftim firmë qi moren ne at qeshtit.Nuk mbetet pra tjeter veq se ne kyë në marrveshje me firmë t'huoja.Ne këtë rast marrin vesht se jemi në marrveshje me Banken Kombtare të Shqipnisë per financimin e furnitures së qytyrit.

Per sa i perket porosisë së pjesve ndrrimi prandë Firmës Krupp,ju kemi shkrue qysh kohë se do t'i bajnë nder furnimet t'ona.Në kët mëndyrë jemi të perjashtuar per tash qi të bëmi marrveshje me Firmen Krupp per pagesen e shpejtë të llogarisë së vjeter.Gjatë ndrrimi janë në punë e siper e porsa të kryhen do t'ju dergohen.Ne kemë se tashti furnimet t'ona janë shum të zanuna prej punve të shumta,mik jemi në gjendje me ekstue në se ka me na kenë e mundur me i ju permbajtë afatit të paraparë të dorzimi.

Tuej gjithë lavinjet financojore të vertetuame mbas mbylljes së marrveshjeve per ri-ekzekutimin e Shoq.Shkodra,d.m.th.mbas gjymsës së Korrikut të vjetit kaluem, e gjendjen e tanishme të Shoq.Shkodra,duhet mbajtë parasyshë ne vijen :
Sikurse dihet, kontrata e ri-ekzekutimit asht kenë lidhun në Tiranë në 15 ditët e para të Korrikut,ndersa perkundrazi rektifikimi asht bamun vetem ne 24/9/936, e kjo per faj t'onin.
Qeverija nuo kohe ka pat siguruar se masat qi do të merreshin në themel të kontratës të ri-ekzekutimit, e pikërisht shpallja e ligjve perkatse,perfundimi i marrveshjeve me Kryqin e Kuq,si edhe dergimja e huasë, do të kryheshin mbrenda mbarimit të Korrikut ose në fillim të Gushtit,asnjë qi fabrikimi kishte mujtë n'u ri-fillue qysh në gjysmen e Gushtit.Ndeshyne mendoj vonesa per qeshtje të ligjve dhe qeshtja e konvencionalit me Kryqin e Kuq. E mik kjo e rendur ne ri-fillimë fabrikimin veçse nder ditët e para të Tetorit d.m.th. me nji vonesë 7 javësh kundrejt afatit të para-ekzekutuem.

Mbasi ndër 15 ditët e para të Korrikut perfunduem marrveshjet per ri-ekzekutimin e Shoq.Shkodra, mejtimi i të gjith të interesuemve ishte qi ky ligjet ndihmuese,marrveshjet me Kryqin e Kuq dhe huhaja mund të ishin në rregull (të vuem në veper) mbrendia mbarimit të Korrikut ose ndër ditët e para të Gushtit.

Prodhimi qi nuk u ba gjatë ktyne 7 javëve ka shkaktue natyrisht nji shtesë ne rendesë mbi kushtimin e prodhimit per ushtrimin e ri-fillimin vetem ndër ditët e para të Tetorit, dhe kjo mungesë prodhimi ka pasë si rrjedhje nji paksim fitimi njaft të konsiderueshem, gja e cilla ka pasun nji ekzekutuesje jo të favorshme mbi gjendjen financojare.

Juve na lutmi ne mos insistue per pagesen integrale gjatë ktij ushtrimi. Mbi ket vrejtë ne na poshtë vijen:
Si mbas kontratet,na kemi per të marrun prej Jush gdo tre muej Fr.ari 18.750.- dhe nji pagesë sukcesive në rast se nga busheti vjetor ka ne rimultue nji fitesë e njaftueshme.Kemë tjeter duem me marrë parasyesh gjendjen e tanishme e mos me insistue per tash mbi pagesen e kistave të vonuëme, pse asht në interesë të vijimit të dobishëm të punëtorisë t'ushtrimit me ju lanë kapitalin e ushtrimit qi asht domos i nevojshem.Per po bajnë kto konsiderata :

1) Si mbas marrveshjeve të bame ndermjet Qeverisë e Administratës së anasjë kohë të Shoq.Portland Cemento Shkodra, si edhe mbas lidhjeve qi bahet fjalë në kontraten e ri-ekzekutimit.

BKSH

likvidimi i ashtu të quajtunve kreditorë të vjetër do t'u shtynte dorë as të nxë ishte paqja krejt kredija e jonë bashkë me interesat; ne gjith kët kjasë ba pagesë,sherrnda kunjë kohe,kreditorave të vjetër. Dukët të ingistojn të nxë perrsritim ne më zonjë mbajtyrë per më lehtë e arsyeshme.

2) Si nbas shkresës t'onë d.38 qershor të k.v.e cila njerisht ka ngelun pa pergjigjen t'Uej. Ju na detyroni shumë qi vijen të dorëzhvarë projt nesh në t'holla gati (emtente):

a)Fr. 4.832 plus interesë shtës aqësi) kto partida janë shum
b)F.a. 7.629.- " " " ") në venesë.
c) " 555,05 per t'ju shtuë detyrimit per afat të shkurtë

Konsejtë projt duhë të na njifen me njiherë kreditoriht kte shumë e në shtrin si edhe në na kryes pagesen pa vonesë per se gjendja financiare t'a lejojnë; d.m.th. pagesa juej e aferuja do të shpërndahë në mëroqë këto shuma qi na kanë dorëzuar në të hollë gati, e veten pagesat juaja të arritshme do të njehen per llogarin të klijtëve të mbrapambetuna e t'ëtyne qi nk dojnë me vonë,si nbas kontratës së ri-fillimit.

3) Kryqit të Kuq i ashtë paguë hiseti projt Fr.ari 8.250.- aksti i të dhënit ka mbarue me 31 maj të këtij vjeti, plus Fr.ari 726,98 per interesë, gjithsejt Fr.ari 8.976,98. Nbasi hisati i gjë si nbas kontrate ka mbarue me 30 Prillë të k.v.nuk asht paguë veque pjesërisht, jemi të nejtinit se pagesa të pastajta Kryqit të Kuq nuk kishin me kënë të justifikueshme per tesh.

Na kanë ne marr projt Junë, në vonesë
projt datës 30/4/937 Fr.ari 8.277,90
" " 31/7/937 " 19.750,00

Kryqi i Kuq pranëndonë kë ne marrë një shumë në vonesë veton projt datës 31/8/937, e pikërisht Fr.ari 8.250.- plus interesat.

Prontimi i gjë ne asë imbistue gjithë perjudhës së këtij ushtrimi por pagesen e klientve qi u mbarua afati,e nemshtrohet ndonjoë të tjerave edhe kondita qi pran se t'i bahen tjera pagesa Kryqit të Kuq të pagahen na parë,dhe ne të projtë, klientet e mbrapambetuna qi na detyroni.

4) Po kjo edhe ne qellim ne i lanë fabrikës fondet e nevojshme per ushtrimin,ne gjith kët nuk shofin ndoj arsye ne ngjatuë kot afat na toper se t'a kenë projtë novojat shum të rënda. Prandaj na lypset ne vue ai kondita qi njohet e nevojshme per blerjen e materjaleve per fabrikimin,e në mëndyrë të pesëgne qymyri, të perderen veten në masen e domosdoshme. Nbasi per blerjen e qymyrit kanë perapa financimin nga ana e Bankës Kombtare të Shqipnisë,per gjë ku të paguani per tash veten 20.000.- fr.ari,ndersa pagesa e tëpricës,herë pas here nbas marrjes së qymyrit nga depoja pengue Bankës, njaftom e do të njoftojnë qi të nbani minimum 20.000 fr.ari per blerjen e qymyrit. Nuk mund të pranojnë në asnjë rast qi të grumbullonë të holla t'ardhura nga prodhimi i pastajn e projë shitjeve të ardhshme,dorë as ne arrijtë shumën e nevojshme per ne terhjekë sa ma shpejt krejt qymyrin projë Bankës Kombtare.

5) Kojtimet e gjuqunë në shkresën t'Uej datë 16.8.1937 bazohen nbi prodhimin qi do të nxjerret dorë ne 30 Qershor. Nbasi mbrenda këtaj kohë kapaciteti per ne i perket sasisë asht shtuë njaft nbas ndreqjes së furrës, e nbasi projë asnjë kohë e mbrapa janë shitë sasina të mdhnja cementje, nevojitet të na dorëzoni sa ma parë një llogarë dorë ne 30/9/937 të dallushme fitim-humbje,me spjegimet e rastit,qi të mundemi ne formë një gjykim nbi gjendjen e terrainë e nbi shvillimin e ardhshëm.

BKSH

Bosojnë se llogarija e Juaj asht e mbajtun rregullisht.Perveq kunjë asht e nevojshme në mëndyrë absolute qi në kohën e ardhëshme të na dërgoni në çdo fillim muaji nji llogari të previzore per muajin e ma parshëm ne shpjegimet perkatse, per se na vue në gjendje me formue nji idé e, mbasdi kohve të sakurtuna mbi vajtjen e fabrikimit,mbi shitjen dhe mbi gjendjen financjare t'uejen.

Ne kondita qi t'i konfirmoni korkesave të t'ona si mbas numrave (vecl) 1 - 5,jemi gati ne pritë gjatë rostit të perfundimit të t'unhtrinit të ktij vjeti - si mba propozimit t'uej - per sa i perket pagesave të tjera.Ket po e bajmë në pritje të sigurtë qi pagesa e kistave të mbrapambetuna të fillojnë ne njiherë perna gjendja financjare e juaja t'a lejojnë pa dëmtue unhtrimin e pastajshëm. Perna të marrin llogarinë t'uej deri me 30 të muajshëm Shtatorit të k.v. dhe tjerat lajme t'uaja per sa i perket blerjes së qymyrit qi duhet ba ne ngutsi e të financimit të tij, si edhe shenjimet perkatse rreth prodhimit dhe shitjes qi gjashtësisht do të bahet në ket vjetë, ka ne majtë sigurisht n'u eshtue kohn e vertetë e ri-cirkulimit të pagesavet. Natyrisht nuk dumi të prunojmë nji afat të pa eshtuem per pagesat. Qi të mundëshi m'u rregullue per sa i perket pagesave ka parë çdo ma vonë - lutemi ne na njoftue sa na parë tregimet e diperme qi na dishrojnë e per shka lutemi m'u marrë vesht na parë ne të besuëmin t'onë Zotni Tondolli-n.

Si të gjith e dijmë, pagesa e të gjith kreditorve, e pikërisht jo vetem Shoqnisë Sing.per edhe N.Ë.së Ajj Librotit e Kryqit Kuq,e mandaj edhe kreditorve të vjetër e të ri, ka ne majtë n'u ba vetem në kjoftë se fabrika ka ne punue pa kenë e trazuame as nga të mbrendshmit as nga të jashtmit. Per edhe në ket rast gjashtja mbetet në mundësin ne pasë shitje të mjoftueshme të produktit t'Uej.Nga ana e pervenave të jashtëm nga administrata të sakt ame nga Qeverrija Librotmore e qi bajnë pjesë t'ambjentit t'shoqnisteve, korkohet tashti kohë pas kohe ne ba kritika të pa drejta e gadi ne influencue gjeruaeen (administraten).

Mbasi në baze të marrveshjeve me Qeverinë Librotmore Shqiptare, aksionistet kan hjek dorë nga të drejtat e tyne per dëri sa të noe shlyhet kredija e jonë plus interesat, ato mbas nejtinit t'onë nuk kan asnji të drejtë ne mbajtë asamblera të pergjithshme e ne marrë vendime,sse ne kritikue publikisht punimin ose mosat e fabrikës së cementos. Ne të bajnë kohtu vendohet ne pengue forcimin e pastajshëm të besimi në impozitetin e llojit e të sasisë të fabrikës.

Mbi të gjitha nuk mbrijnë ne kuptue në asnji mëndyrë si aksionistet kujtojnë të kenë të drejtë ne mbajtë asamblera të pergjithshme dhe ne marrë vendime,aiq ka ndodhun në muajin e majit të ktij vjeti. Besojnë se ndërkohë sotnisët të qillvo Qeverrija Librotmore u ka bosue shestionin, do të kenë marrë masat e pershtatshme per me ndalue mbledhje tjera e vendime kso dore nga ana e aksionistave, e qi në kohën e ardhëshme nuk do t'i epen as shjegime per sa i perket vajtjes së punimeve,as justifikime perfintse gdo aksionisti e grupit të tyne. bi ket gjashtje i referohemi kryq-reshtit të parë të ekspozitive të perbajtuna në kontraten e ri-shkembjes të datës 24/11/936 mën titullin "I.Administrata e Drejtorija e Fabrikës Cemento Shkodra"

Lutemi ne na konfirmue qi edhe në ket propozim,dishiri i jonë na se i drejtë do të merret parasyshë.

Shpresojnë se u kemi tregue fare hjertas hapur per nejtinin t'onë per sa i perket problemeve mveroe.Se gjith ket asht e mundur ne ba marrveshje ne shkrim mbi të gjitha pikat në mëndyrë aq të perpikshme siq kishte ne kenë pa dyshim e dishrueshme. Në kjoftë se e

ВКSH

gjikoni të nevojshme me biseduë edhe ma haptas mbi kot osé mbi ndoj tjetër pikë, luteni me anën e kësaj më dërgue për kot qellim nji notni i pajosun me delegimin e plotë t'uojin. Më kot rast kemi me ba qi të vinë këtu edhe i besuémi i ynë Z.Tondelli _ tuej marr na perseipor - shpenzimet e udhëtimit të tij.

me shum nderime

Hieg
MÜHLENBAU UND INDUSTRIE A.G.

pp.Lëggemann d.v. pp.Leibeguth.

Kopje per postë ajrore
" Tondelli
" " pjpostë ajrore
" GK.

BKSH

ВКSH

L I D H J E Nr. 5

SHËRBIMA E KOMISARIT Q. PËR. TIRANË

drejtuar

ZOT. KRYE DEGANIT - DELEGAT I SHTYPIT SHUMËRA

më datën 21 Korrik 1937

për

me i porsjellë përbrendë të ngjitturën projekt tij

për me ba kollaudimin zbrazën datën 31 Gusht 1937

BKSH

BKSH

MBRETERIJA SHQIPTARE

Ministerija e Ekon. Kombëtare

Komisar'i Shtetit pranë Shoq. An.Portland Cemento "Shkodra"

Tiranë,më 21 Korrik 1937

Zotnisë së Tij

Z. Said Bilali

Delegat'i S.A.Portland Cemento "Shkodra"

Shkodër

Gjegje shkresës Juaj me d. 13.VII.1937 :

Lejohem t'Ju them se nuk jemi përgjegjun në mënyrem eksakte dy pik-pyetjeve të pranë të letres s'ëmo me datë 5/7/937,për këto arsye dhe me dijenië të Krye-Ing.F.Caltagirone,Organizator'i Minjerove,i jam drejtue Z.Ibrahim Dacon,Kryetar'i Këshillit t'Administratës të S.A.P.C."Shkodra.

Përsa i përket pastaj çështjes kollaudimit që Z.e Juaj ma kuj toni po me at leter,do të ishte ma mirë që këtë çështje me kaq rendësi t'u merrte dasma prej asnjë të Zt.Birtë e P.Gumushit,dhe këtë e rendësishmë dhe toper urgjente.

Tue ardhë ke kolaudimi,rand të Ju them se këtë çështje që në fillim ka terhequn gjithë kujdesën dhe studimin t'ën,asërtu edhe të Zot. Kryo-Ing.F.Caltagirone.

Realiteti i kësaj çështje na ka shtrenguë ne konsiderue të pa mundshme kollaudimin për 31 Gusht k.v.sig ishte fikasuem.

Data e kolaudimit në fjalë duhet të shtyhet për arsyetat që vijojnë:

1) Shoqnija Miag me letrat e saja d.13.I.1937 dhe 6.IV.1937 drejtue ish-Komisarit Z.Ing.A.Nega,si përgjegje dy shkresave me d.7/8.I.37 e 18.3.1937,kuer bajnë në marrveshje që kolaudimi të shtyhet për 31/8/937. vën si kondicë të domosdoshme që të veten fabrika të jet,në at kohë, me të gjithë pjesat e makinave në gjendje të dishrueme (në eficiencë të plotë), për duhet të kotë gati,veç materjalove të ndryshme,edhe të gjithë veglat e makinave (pesni di rieambio) të nevojshme për nji të tillë kolaudim për të cilat,ma parë z.Ing.Weber,dhe ma vonë z.Ing.Werner,juaj kujdesme ne dhe në porosinat e përshtatshme.
Këto porosina,që kapin shumen e 10.000 fr.ari,sig asht në dijenië edhe të Z.Juaj,deri tash nuk janë realizue,nga shkaku se gjendja financjare e shoq nisë nuk ka qenë aq e fortë,dhe se kur tash,që avaniri i saj asht ma teper ekjarue,këtp vegla të porositen,prap nuk do të jet e mundur me ba kolaudimin në kohen e caktueme,meqë për me pas këto vegla në fabrikë,nevojitet së paku nji kohë prej 2,5 - 3 muej prej datës së porosisë.

2) Për me ba këtë kolaudim,që duhet të jetë pa tjetër syrthë,duhen parapa për ekspertat ndërkombtër,për montatort e Miagut dhe për tjera, shpenzime që kapin shumen prej 15.000 deri 20.000 fr.ari.
Me gjendjen e sotshme të S.A.P.C."Shkodra",që prej Tetorit 936 e deri me 30/6/37 ka shitun veten 2940 Tonn.cemento,shpenzimet e realtpermendume jan shumë të forta.
Pastaj fitimi i këtyne shitjeve ka kenë teper i vogel,ebeni produksioni per mujor (bilë je të plotë)të fabrikës,i rendojnë shpenzimet e vdekuna të ma shum mujvet të punëmit të forcuem tue lenë në nj'anë shpenzimet e forta per reparacionin e furrit.

3) Nevoja e mireqjes të silos-ve,dhe nevoja e madhe dhe e ngut shme me blo qymyr,per të cilat duhet me investue nji kapitalo të rendësishem ,të shtrenguejnë edhe kto n'e konsiderue të pa mundëshem kolaudimin në daten e caktueme.

Komisari i Shtetit
Ing.Tom Truja d.v.

BKSH

L I B R I nr. 6

KËRKESA E BANUR PËRJE DELEGATIT TË QEVERISË
BANKËS DI NAPOLI më DATË 16.I.1937

për
Qiranjen e hapësirës të destinuar
me librafiue krodhës e shoqërisë " Nëq "

BKSH

BKSH

MINISTRIJA E EKONOMIËS KOMBTARE

Zyra e Organizatorit të Minjereve

Nr. 61

Tiranë,me 16 Dhetuer 1937

Të ndertes Drejtorië

të Filiales së Banco-s di Napoli

T i r a n ë

Në riferim të bisedimeve të shvilluëme ma parë me Z.Comm.De Simone të atij Banco, i nenshkruemi, me cilsiën e tij Delegati Fuqiplotë i Qeverië Mbretnore Shqiptare per fabriken e cementos së Shkodres,qi kjo fundit drejton dhe udh-heq mbas transferimit të fuqinave q'i u banë nga pronarja e Shoqëniës Portland Cemento "Shkodra",Anonime me qendrë në Shkodrë,ka nderin me i njoftue asajë të Ndertes Drejtorije sa ma poshtë vijon :

Shoqnija Miag Muehlenbau und Industrie Aktien Gesellschaft e Braunschweig-ut, në themel të kontratës të lidhun me Shoqniën Portaland Cemento "Shkodra",i ka furnizue kasajë të fundit makinarin komplet per me mujtë me prue në gjandje instalimit qi me prodhue 1500 Tonn.cemento në muej.

Furnitura u caktue në nji shumë e fprfait në 422.000 fr.svicer.

Kredija vjetore u zbrit në 300000 fr.ari shqipnije cirka,tue llogaritë ket mbi bazen e frangut svicer arë të pasun para svalutimit.

Tue dishtue me ba nji transation me Shoqniën Miag per me i likvidue kasajë kredien e siperthanun qi mund të permbahet në nji shumë ma të paktë se 250.000 fr.shqipnije - në ëndyrë në mëndyrë qi m'e lirue nga ky borxh dhe me ba n'anë tjeter ma pak të randë dhe ma të gjallë xhestionin e ktij Organizmi industrial Shqiptàr, i lutemi Asajë të Nd.Drejtorië me pasë mirësiën me i akordue Shoqniës Anonime Portland Cemento "Shkodra",per llogariës të cilës i nenshkruemi po vepron, financimin e sipertreguem,tue njoftue edhe njikoheisht se kurë mund të fillojnë marrveshjet në çeshtje.

Në permendoren ktu njitun janë tregue: gjendja e Shoqniës Portland cemento "Shkodra, bilanci i sajë provizor deri me 30 Nanduer 1937, e çdo tjeter shenjim q'i perket fuqiës së fabrikës, veprimeve punimi të saja,fitimeve vjetore qi mund të realizohen,dhe privilexheve qi ajò gëzon në tregun shqiptàr (monopolin mbi cemento).

Mbasi asht çeshtje e nji sistemimi të ngutshem,per shka asht parapa dhe nji marrveshje e aferme me Shoqniën Miag,lutet ajò Pt.Drejtorië me pasë mirësiën me ekzaminue,sa ma parë qi të jetë e mundur,mundësiën per me realizue financimin e siperpermendun.

Me nderime të posaçme

Delegati Fuqiëplotë
i Qeverië Mbretnore Shqiptare per fabriken
e Shkodres.

(Dott.Ing. F.Caltagirone)

P E R H E N D O R E

(lidhun shkresen nr.61 datë 16/12/937 drejtue Banco-s di Napoli,Tiranë)

Fabrika e cementos së Shkodres,objekt i kerkesës financimi ktu njitun,të bamun atij Pt.Banco di Napoli,asht pronë e Shoqnisë Portland Cemento "Shkodra Anonime, shoqni ë e formuëme në Shkoder me nji kapital prejë 720.000 fr.ari qi u paksue ma vonë në shumen e 504.000 fr.ari.

Në kohen e parë fabrika ishte e pajosun per nji prodhim shuma të kufizuëm prejë 20 Tonn.në ditë,dhe makinat e saja ishin të formizuëme prej Shoqnisë Krupp.

Levertija qi me mujtë me i ba ballë të gjitha nevojave të vendit, e jo vetem qarkut të Shkodres siq ishte parapa nder kohna të para,shtyni Shoqnisën me zmadhue e me racionalizue instalimin,e kshtu kjo i u drejtue Shoqnisë Miag e cila i dha krejt materjalin.

Mbi vleftjen e ksajë furniturë qi kapej në 422.000 fr.svicer i kjen pague në dorë 80.000 fr.svicer e per diferencen Shoqnija Shkodra i lëshoj kambjale Shoqnisë Miag tuej u detyrue me i a pague me kuota mujore të caktuëme. Nji sigurim i dytë i u dha gjithashtu Shoqnisë Miag tuej i vue peng fabriken e zmadhuëme.

Në vjetin 1935 fabrika e përsëritun në istalimet e saja u vue në veprim,por vetem per pak muaj: zorime gjithfarë mëndyrësh e kryesisht mungesa e kapitalit qarkullues shternguene ket me pezullue prodhimin.

ORGANIZIMI I FABRIKES

Me Vendim d.27 Mars 1936 të Asamblesë së Pergjithshme të Akcionistave të Shoqnisë Shkodra, fuqinat sovrane të Shoqnisë i kjene transferue Qeverisë Mbretnore per me udh-heqë dhe me drejtue fabriken e cementos së Shkodres.

U studjue nji "plan zanim" ekonomik financjar i asiendes prejë tre Ministrave të Ekonomisë Kombtare,të P.Botore e të Financavet,të formuëm në Komitet permanent per me mbishikjue vajtjen e fabrikës.

Nën mbrojtjen e naltë të Qeverisë Mbretnore u perfunduen gjithashtu marrveshjet me Kryqin e Kuq Shqiptarë per marrjen e nji huhaje prejë 175.000 fr.ari,per me sherbye në pjesë si kapital qarkullues e nji pjesë tjeter per shlymjen e detyrimeve të ngutshme dhe per furnitura landet të parë.

Me qellim qi me i dhanë nji sistemim të rië e të pergjithshem Asiendes,u lidh nji kontratë e re me Shoqnin Miag në daten 23 Shtatuer 1936.

Në themel të ksajë kontrate Administratori Kontabel i Fabrikës emnohet prejë Qeverisë Mbretnore e gjithashtu nji Komisar i Qeverisë per mbikqyrjen e krejt të Drejtorisë së Asiendes.

Shoqnija Shkodra q'i kalojti Qeverisë Mbretnore fuqinat e saja sovrane mban në organizimin e ri të fabrikës nji delegat të saj in me të drejtë nenshkrimi per akte me randsië,por pa të drejte voti e inicjative.

Edhe nenshkrimi i delegatit të Shkodres,në rasë se ky refyzon me nenshkrue,mund të zavendsohet me atë të Komisarit Qeveritar.

Pranija e Delegatit të Shoqnisë Shkodra në fabriken asht në substanc ajo e nji "veshguësit".

ВКSH

Nji e drejtë tjeter rezervue Shoqnisë Shkodra i perket emminit të dy "revizorave" qi kan të drejtë me ba jo;ma teper se 5 (pes) inspektime kontabel çdo vjetë në fabriken.

Shoqnisë Miag i asht rezervue e drejta me emnue ajò drejtorin teknik të prodhimit (Betriebs-leiter),të cilit i asht sigurue pamvarsija per zgiedhjen e pagesen e personelit si edhe per sa i perket urdhnave të punimi e të zbatimit të tyne materjal.

Nji Delegat i Shoqnisë Miag në fabrikë ndihmon në Zyren e kontabilitetit të fabrikës dhe ka të drejtë firme e kontrolli.

Në kontraten d.23 Shtatuer 1936,të bame nen mbrojtjen e naltë të Qeverisë Mbretnore,perveç caktimit të pikave të siperthanuna,caktohet edhe çmimi i kushtimit e gjithashtu shpenzimet të pranueshme per administrimin e fabrikës.

Asht parapa gjithashtu edhe perdorimi i fitimeve të realizueme per pagesen e detyrimeve në kiste.

Në mëndyrë absolute janë të privilegjuëme detyrimet qi duhen pague Shoqnisë Miag e Kryqit të Kuq Shqiptar. Per në vjetët e para asht parapa edhe pagesa e disa detyrimeve të vogla tjera.

Per nji kathegorië tjeter e qujtun "kreditora të vjeter", pagesa do t'u kryhet ktyne mbasi të paguhet Shoqnija Miag dhe Kryqi i Kuq.

I të gjith plani i rregullimit të fabrikës,me likvidimin e detyrimeve e tj.,asht i bazuem mbi nji Dekret-Ligj të nxjerrun nga Qeverija Mbretnorenë d.15 Shtatuer 1936 dhe të shpallun në fleteren Zyrtare në datë 16 Shtatuer 1936.

Me ket Dekret vendoset qi per nji perjudhë 8 (tet) vjetësh :

1). fabrika perjashtohet nga çdo taksë ose kontribut çdo lloji ose natyre kjoftë,tuej pershimun: taksat doganore,komunale e tjera.

2). praktikisht mbetet i ndaluem importimi i cementos së jashtem per deri sa fabrika të jetë në gjendje me perballue të gjitha nevojat e vendit (monopol).

3). pranohet nji,çmim shitje nder portet e ndryshem të Shqipnisë në fr. ari 45.- per tonelatë.

4). garantohet prej Shtetit pagesa deri në 6 kuota trimujore e të drejtave të Kryqit të Kuq,në rasë se fabrika nuk do të jetë në gjendje me pague.

FABRIKA- PRODHIMET - SHITJET - FITIMET E PARAPAME

Prodhimi i Cementos bahet me sistemin në të thatë (a secco) në furrë vertikale e cila asht e pajosun me dispozitiva ngarkimit e shgarkimit automatik.

Asht çestje cementje portland i prodhuem me perzirje artificjale.

Bazë fabrikës ekzistojnë gurore me gurë gelqerje (calcare) dhe argjillë prej të cillave nxjeret landa e parë. Si ndreqës (correttivo) perdorohet nji farë perqindjet ranë "silicea" qi transportohet nga Durrsi.

Alçija e nevojshme,mbasi asht çeshtje cementje portland me marrje të kadalshme,merret në Vlonë,ku gjinden kso guroresh (cave).

Instalimi perfshinë perveç furrës vertikale per pjekjen e klinkerit, edhe nji furrë horizontale tharje per landen e parë e dy grupa komplet blurjet, njeni i caktuem normalisht klinkerit (cementos) e tjetri landes së parë.

BKSH

Landët e para oportunisht të dozuëme dhe të perziëme,me shtesen e gjenave djegse të novojshme nën formë të pluhunit antracite,kalojnë nën nji presë (filiera) e cila jep tullmat e pa pjekme gati per furrë

Nji centralee termike e perbame prej dy motorash Diesel, njeni prej 350 HP.(i mjaftueshem per krejt instalimin) e tjetri prej 150 HP. ajell energjinë e nevojshme per me ba me veprue instalimet.

Silos per landë të para, per klinker e cemento, elevatora,transportatora e tjera ..plotsojnë instalimin.

Fabrika ndodhet 4 km. larg prej qendres së Shkodres në bregun e djathët të Buënes ku mund të afrohen barkat per me nisë cementon nder portet e ndryshem shqiptare.

Fuqija e instalimit asht parapa per nji maksimum prodhimi deri në 600 kuintal në ditë.

Prodhimi normal parashifet në 1500 Tonn.në muej d.m.th. nji prodhim prej 18.000 Tonn.në vjetë,sasië kjo qi gjikohet e mjaftueshme per nevojat e Shqipnisë.

Konsumi i lirë i vendit qi llogaritet ndermjet 12000 ÷ 15000 Tonn në vjetë,ndodhet tashti në hypje e siper.

Me shum prudencë plan semimi ekonomik financjar i fabrikës kufizon në vetem 10.500 Tonn.prodhimin në vjetë dhe llogarit fitimet vetem mbi 10500 Tonn.

Në baze të planit të shpenzimeve të parapame per prodhimin,transportin e tjera (fr.ari 29,57/ Tonelata) e me qmimin e shitjes të lejuëm nder portet Shqiptare (fr.ari 43,50 franko bankina),fitimi unitar qi mund të realizohet asht prej fr.ari 13,93 per Tonn.

Po të zbresim edhe me prudencë në vetem 13 fr.ari fitimin e tuej u kufizue nder vetem 10000 Tonn.prodhim vjetuer,realizohet nji fitim prej 130.000 fr.ari në vjetë së paku.

Me nji prodhim dhe me nji shitje prej 12000 tonësh,fitimi unitar kishte me hypë së paku në fr.ari 14 per tonelatë e fitimi kompleziv vjetor kishte me kalue 12000 x 14 = në 168.000 fr.ari.

Shkurtime qi mund të nxiren nga shpenzimet e parapame per llogaritjen e qmimit të kushtimit,mund të shtojnë kto shifra edhe me 10% e ma teper.

Edhe kuer të konsiderohen fitimet minimum të siperthenuna,ka prap mundësi të mjaftueshme me lejue nji plan të arsyeshem ekonomik per kthimin (rimborso) të huasë të Banco-s di Napoli,mbasi kuotat vjetore të parapame per pagesen e Kryqit të Kuq pershijnë votem shumen e fr. ari 35.907,92.

BUXHETI I TANISHEM

Nga buxheti i tanishem, i bamun deri me 30 Nanduer 1937,ktu bashk njitun në lidhje,rezulton nji fitim,i realizuem giatë vjetit në vazhdim prej afro 80.000 fr.ari.

Me shitjet e parapame per mojin e Dhetorit në vijim,ky fitim parashifet se do të kapin shumen prej afro 86 ÷ 87.000 fr.ari.

Në realitet punimi efektiv dhe i plotë në fabriken ka filluc prej mojit të qershorit 1937, e po n'at kohë në të cilen Qeverija Mbretnore ka rinovue (ndryshme) krejtsisht Drejtimin e Haltë të fabrikës.

Prej asaj kohe, prodhimi asht stabilizue në llojin,tuej kalue gjanësisht si qindrim (resistenca) na të pakten (minimum) të rregullorës së parapame (350 kg/ c^2 kompresion, 30kg.c^2 tracion)ndersa po n'at

BKSH

kohë Qeverija Mbretnore ka vue në zbatim plotesisht Dekretin 15 Shtatuer tuej refuzue në mëndyrë të prenë çdo leje importimi.

Në gjashtmujorin e parë të ktij vjeti,kjenë lëshue,në vije tranzito re,shum leje importimi,ndersa shum stocks cementje të jashtme ishin grumbullue në vend qyshë prejë vj.1936,gja kjë qi ka pengue fabriken me realizue nji vjetë normale.

Mbi prodhimin e vjetit në vazhdim,qi asht i pari i rimarrjes se re të fabrikës mbas punimit të shkurtun të vj.1935,kan ardhë me randue fabriken shpenzime të forta të pergjithëhme kreit eksepcionale,ndersa kuaj i asht dasht me pague personelin qyshë prej mojit Korrik 1936,kurse rimarja e prodhimit (4 Tetuer 936)u vertetue në fillim të stinës vjeshtdimen ku konsumi e shitja janë të paktë.

Të gjitha kto arsyëna kan ba qi shitjet giatë vjetit vazhdues t'u kufizoheshin në 7166 Tonn.deri në fund të Nandorit 937e qi kan me kapë, siç parashifet, 7600 Tonn.deri në fund të Dhetorit 1937.

Prejë shifres së siperthanun çirka 5000 tonë i perkasin vetem gjashmujorit të dytë. Duhet kujtue se nder mujt majë e Qershuer 937 janë konë dhanë leje per importime të mëhaja cementje të huej. Vjetë prandaj eksepcionale e rregullimi ajë qi po mbaron,per sa i perket fabrikës.

Me masat e marruna e ne atë qi do të perdorem,në vj.1938 ka me mujtë m'u realizue vjeti i parë normal i prodhimit,i shitjeve dhe i fitimeve.

PARASHIKIME SHPENZIMESH EKSEPCIONALE, JO TË DENERIMIT

Per pajosjen e plotë të fabrikës janë parapa zmadhimi i silosve në fabriken,instalimi i nji mbushje-thasësh automatike,e nji pontil imbarkimi në fabriken,ndertimi i nji depos së madhe në Portin e Durrsit, shpenzimet per kolaudimin e ri eventual të instalimit si edhe nji rezervë të pershtatshme pjesa ndrimi per të cilat fabrika,në daten 30 Qershuer 1937 kishte mungesë absolute.

Per kto nevoja asht parapa nji shpenzim prejë 70.000 fr.ari.

E pajosun në ket mëndyrë fabrika ka me u vue në gjendje me vijue me fuqië e me i gjegj të gjitha ekzigjensave të monopëlit.

SHKAQET E FINANCIMIT DHE SHUMA E TIJ QI PARASHIFET.

Siç resulton nga buxheti ktë njitun,kredija e Shoq.Miag kapet në fillim të vj.1937 në shume e Fr.Shqip. 300.583,62 të ciles i duhen shtue interesat e vonesës dhe ne zbritë pagesat e bane në vjetin vazhdues Fr.ari 29.000 cirka).

Vleftja e siperthanun asht llogaritë mbi bazen e paritetit të arit të frangut sviceer.

Me anë marrveshjesh kishte me mujtë m'u likuiduc Shoqnija Miag mundsisht mbi basen e frangut sviceer të tashem të svalutuën.

Kjë gja kishte me zbritë kredinë e saje në nji shifer qi mund të parashifet ndermjet 200 e 250.000 fr.Shqiptarë.

Kerkesa e finansimit të siperthanun,bamun Banco-s di Napoli,ka per qellim me leju at likuidim tue zbritë shumen e borxhit,e tue ba njikohsisht ma të shpejt organizmin e tuej realizue edhe mjaft kursime mbi xhestionin e saje.

Garancinat Bances di Napoli mund të jenë ata qi gzon Shoqnija Miag d.m.th. po at peng (hipotekë)mbi fabriken dhe zotnin të vazhdueshem mbi makinat deri sa të shlyhet kredija e tij.

Egzistenca e monopolit në fakt e në të drejtë garanton realizimin e fitimeve e prandaj pagesa e huase qi do të bante Banco di Napoli mund të kryhet me pagesa në kiste si asht parapa per ShoqniÜn Miag. Veprimi kishte m'u ba per llogariÜ të Shoq.Portland cemento "Shkodra".

Delegati Fuqiëplotë i Qeveris Mbretnore
per fabriken e Cementos
(Dr.Ing.P.Caltagirone)

ВКSH

LIGJE nr. 7

MBI KONTA E BANKËS DHE KURSIT në SHQIPËRI më 6.[illegible].12.1937

drejtuar

DREJTORIT TË QEVERISË

më

porosinë të konvertojë që bahet fjalë në ligjin nr.6

BKSH

BKSH

BANCO DI NAPOLI "ALBANIA"

Sede Amministrativa in Tirana

Tiranë, me 28 Dhetuer 1937

Dott. Ing. Caltagirone

Delegat Fuqiplotë i Qeverisë Mbretnore
per fabriken e Shkodres

Tiranë

Në riferim të kerkesës s'Uej datë 16 të ktij muji, Ju njoftojmë se nuk kemi ne mungue ne i parashtrue Kshillit t'onë Administrativ kerkesen t'Uej të nji veprimi financjerë, në interesin e Shoqnisë Shkodra, e do të jemi veçanërisht të lumtun në kjoftë se rrethanat kan me na lejue m'e kryc kerkesen në mëndyren ma të kënaqshme per Shoqnisën kerkuëse.

Pershëndetje të posaçme

BANCO DI NAPOLI
Selija e Tiranës

nënshkrimi: nuk këndohet

BKSH

BKSH

LIDHJE Nr. 6

BUKRETI PROVISOR

i

FABRIKËS [illegible]

dorë më 30 Nëntor 1937

në

[illegible]

BKSH

BKSH

Shoqnija Anonime Portland Cemento " Shkodra ", Shkodër

Bucheti provizor me 30 Nendueer 1937

		Aktivitet fr.ari	Pasivitet fr.ari
Aktivitet patrimoniale:			
Toka	3.800.-		
Ndertesa - fabrika	386.448,99		
" zyre e laborat.	23.000,-		
Furra (muzatura)	40.000,-		
Makinat	660.000.-		
Ofigina	5.000,00		
Instalimi laborat.	6.000,-		
Mobiljet	1.222,90		
Rruga dhe moloja	1.266,52		
Binari dhe vagonat	1.500.-	1.128.238,41	
Materiale fabrikimi:			
Naftë 4220 kg.	760.,32		
Vaj e grase	709,13		
Qymyr	3.437,41		
Thasë bosha	6.166,38		
Allçië	1.121.-		
Ranë	100,79	12.295,03	
Materiale rezervë:			
Pjesë ndrimi		12.517,42	
Vegla punimi		106,60	
Depozita (gjendesa)			
Klinker 1530 Tonn.	25.893,20		
Cemento 212 3/4 t.	5.575,47		
" (Silos) 300 t.	6.993,21	38.461,88	
Llogarië transitore:		10.813,63	
Paradhenie per personina materjali		3.330,37	
Detyrueesa		26.234,11	
Në Bankë:			
Depozitë në kont-korr.poreo.	60.075,11		
" " " të vinkuluem	53,500,-	113,575,11	
AREA		214,61	
Kapitali shoqnuer			504.000.-
Fond rezervë			25.389,04
KREDITORA :kont-korrent	206.662,44		
M i a g	303,913,99		
të Vjeter	222,119,38		
të ndryshem	576,50		733.272,31
Transitore: (meremetim furri)			2.044.-
fitim			81.081,82
		1.345.787,17	1.345.787,17

Tiranë, me 17/12/937

Shoqnië An.Portl.Cemento Shkodra
Z. Shiroka d.v.

BISH

BKSH

Shoqnija Anonime Portland Cemento "Shkodra"

LLOGARIE PROVIZORE FITIM HUMBJE
me 30 Nendueor 1937

		Me dhenë fr.ar	Me marrë fr.ar.
Shpenzime fabrikimi :			
Materjale ushtrimit			
Nafta	37.118,82		
Vaj e grasso	9.290,72		
Qymyr	45.625,97		
Allgiß	3.251,51		
Ranë	1.222,60	96.509,22	
Gurorja		7.886,63	
Pagesa puntorësh		11.134,40	
Laboratoari		4.736,29	
Shpenzime të përgjithshme:			
Kroga	36.594,35		
Të ndryshme 6.051,36			
" " 4.501,38	10.552,74	47.147,09	
Mirë-mbajtje:			
Furra	2.044.-		
Makina	2.961,23		
Godina	1.498,48		
Ofiçina	119.-	6.622,71	
Shpenzime shitjeje:			
Thasë e mbushje e tyne	21.047,78		
Shpenzime transporti	32.785,25		
Të ndryshme (gjirona et)	480,75	54.313,78	
Ekzistencë me 1/1/37		30.453,99	
Shitje cementi			301.019,30
Interesa aktivo			404,75
Depositë me 30/11/937			38.461,88
Fitim		81.081,82	
		339.885,93	339.885,93

Tiranë, me 17/12/937

Shoqnija An.Portland Cemento Shkodra
Z.Shiroka d.v.

BISH

ВКSH

LEGGE n. 9

BKSH

BKSH

SHOQNIJA ANONIME
PORTLAND ÇEMENTO "SHKODRA"
Shkodër - Shqipni

Shkodër, më 23 Shtatuer 1937

Zotnisë së Tij

Dr. Ing. F. Caltagirone
Organizator i Minjerevet

TIRANË

Jemi informue se Zotnija e Juej dima dit ma parë ka pasë mirësinë me i parashtrue P.T. Kabillit Ministruer nji raportë mbi situaten e fabrikës s'onë edhe njikohsisht kemi favorizue Shoqnin t'onë tuej kerkue nga ana e Qeverisë, si ndalimin e importimit të çimentos jashtme ashtu edhe sa favorizime tjera.

Kjo vepër bujare e Zotnisë s'Uej na ka forcue gjithnji ma teper shpresat qi me kohë ushqejshem ndaj Zotnisë t'Uej mbi shvillimin e permirësimin e fabrikës s'onë e cila ka pasë aq nevojë per nji mieri kapable si Zotnija e Juej.

Me anë të kesaj,n'emen të gjith akcionistave,lejoheni me parashtrue falenderimet ma të perzemerta tuej Ju urue sukses të plotë në realizimin e detyres të randë qi keni denjue me marrë per siper.

me nderime
Kryetër i Kabillit
Ibrahim Daca d.v.

LIDRIS nr. 20

[illegible]
Belgrad'i Ekspilis Shtabin
me d. 9 Tetuer 1937

[illegible]

BKSH

BKSH

SHOQNIJA ANONIME
PORTLAND ÇIMENTO "SHKODRA"
Shkoder-Shqipni

Shkoder,me 9 Tetuer 1937

Zot.

Ing. Tom Truja

Tiranë

Konfermoj t'emen me data 7 të vazhdueshit.

Me anë të kesaj lejohemi me i paraqitë Zotnisë s'Uej nji faturë per fr.ari 100.- (njiqind) të shpenguëme në shkim e ardhje dhe ndeje per 15 dit në Tiranë si mbas vendimit të Asamblesë 20 Majë 1937.

Tuoj kenë se ka kalue nji kohë e giatë dhe gjendja e Shoqnisë asht e shkelqyëshme,lutemi me urdhënue pagesen si të kesaj faturë që po Ju ndryjë ktu mbrend ashtu edhe të asaj të ma parshmes të cilen e keni marrë me vedi kuor ndolleshit ktu.

Arsyeja ma madhe qi Ju kerkoj asht se edhe une tash ndollem në ngushticë per ballë disa pagesash kambjalore.

Tue pritë me pa durim,Ju falemi me nderime.

Said Bilali d.v.

Brsh

BKSH